

GLAS

umirovljenika

Glasilo Sindikata umirovljenika Hrvatske

Broj 225

ISSN 1849-7837 // Zagreb, rujan 2015. // Godina XXI.

U OVOM BROJU:

EKONOMSKA ZLOUPOTREBA STARIJIH OSOBA

KAMPANJA IDE DALJE:
Autonomija volje ili
autonomija prijevare?

AKTUALNO

Zašto hrvatski umirovljenici nisu ugrožene skupine za dodjelu subvencije električne energije?

Vodič HZZO-a

info.HZMO

NACIONALNO VIJEĆE ZA UMIROVLJENIKE I STARIJE OSOBE

Umirovljenici traže broj ministrovog tekućeg računa - da bi mu vratili „usklađenih“ 5 kuna!

UVODNA RIJEČ

Ružičaste očale i ogledalce u ruci

Piše:

Jasna A. Petrović, predsjednica SUH-a

U Hrvatskoj je odlazak u mirovinu postao noćna mora. Novi umirovljenici prosječno imaju mirovine niže od dvije tisuće kuna, pa već puno prije umirovljenja počnu panično smišljati novi recept za preživljavanje. Njihove su mirovine tek 37,7 posto od prosječne plaće i 40-tak posto od njihove zadnje plaće, s trendom pada.

Hoće li skupljati plastične boce dok Zmajlović ili njegov nasljednik doista ne ukinu otkup ili će na najbližoj tržnici, netom prije nego što ju očiste smetlari, „šetati“ i brzinski skupljati ostatke voća i povrća? Meso je nekim čudom jeftino u trgovačkim centrima, pa će se nekako prehraniti. U najgorem slučaju naći će nekoga za doživotno uzdržavanje, te mu prepisati stan za tisućicu na mjesec. Ili će malu vikendicu na moru, kao čudom preživjeli relikv socijalizma, iznajmljivati dva mjeseca strancima, a spavati u šatoru iza kuće? Uostalom, mogu čistiti stubišta

i stanove, raditi na crno, čuvati djecu, kuhati, peglati, svirati na ulici. Mogu biti siromašni i jadni.

To je stvarna Hrvatska.

Političari iz te i takve Hrvatske žive u paralelnom svijetu. Jedan uskoro bivši ministar tvrdi kako će 2027. prosječna mirovina iznositi 5.119 kuna, od čega se 4.760 kuna odnositi na mirovinu iz prvog stupa. I sa svojim ružičastim očalama i ogledalom pred sobom ponosno zbori kako za svog mandata nisu rezali mirovine, već su ih usklađivali. Za dvije do šest kuna u zadnje dvije i pol godine! Da, mirovine su zadnji put rasle jedan posto u srpnju 2013. godine, a dvije godine nije bilo povišica jer je formula za usklađenje koja se temelji na kretanju plaća i cijena davala negativan zbroj. Tu je formulu izmislio, tko drugi nego li ministar s ružičastim očalama. I kaže: fuj, fuj, mi nismo kao Španjolska i Portugal koji su rezali mirovine.

No, možda je ovaj ministar u pravu, jer sljedeća možebitna vlada, iako obećava da neće rezati mirovine, ima zborovode

koji govore o potrebnim bolnim prilagodbama koje slijede, te o mirovinama koje će se ipak morati rezati.

Dotle im Junker iz Europske komisije poručuje kako će za 15 godina Hrvati imati mirovine od samo 22 posto prosječne plaće u toj zemlji. Najniže u Europi. Pa ovi što „bi-ne bi“ rezali mirovine, zamrznuli bi ili ukinuli drugi mirovinski stup, a ovi što vole ružičasto, kao da vole i banke, pa im ne bi oduzeli njihovu igračku.

A od čega bi oni sve to rezali? Najniža mirovina u Hrvatskoj iznosi jedva 120 eura, a prosječna mirovina 290. U Španjolskoj je, i nakon rezanja, minimalna mirovina 600 eura, a u Njemačkoj prosječna 1.200 eura. Hrvatska je treća na vrhu po udjelu najsiromašnijih starica i staraca u Europskoj uniji, a na trećem od dna po relativnoj vrijednosti mirovine (udjel u prosječnoj plaći).

Pa tko je tu lud? Što biste vi rezali?

I onda čovjek pomisli kako mu nitko ne može usaditi osjećaj manje vrijednosti bez njegova pristanka. I shvati da se prevario.

Umirovljenici traže broj ministrovog tekućeg računa... da bi mu vratili „usklađenih“ 5 kuna!

15. rujna 2015. godine u Ministarstvu rada i mirovinskog sustava održana je 20. sjednica Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe, vjerojatno i zadnja u ovom mandatu. Slabiji odaziv je zasigurno i posljedica kratkog roka sazivanja sjednice, koja je trebala podržati odluku o načinu upotrebe preostalog novca iz Umirovljeničkog fonda uoči sjednice Vlade RH što se održavala istoga dana. Iako je to bila tek druga točka uzbudljive sjednice Nacionalnog vijeća, nije mala odgovornost sudjelovati u raspravi o tomu kako rasporediti 190 milijuna kuna preostalih u fondu iz kojeg je vršen povrat duga. Predstavnici SUH-a su izjavili da drže neozbiljnim što je čelnik Hrvatske stranke umirovljenika unaprijed najavio kako će se isplatiti božićnica, jer se tako stvara dojam populističkog poteza. Ipak, SUH podržava isplatu jednokratnog dodatka na mirovinu. Očekivalo se da će se na Nacionalnom vijeću saznati o socijalnim kriterijima dodjele tog dodatka, ali nisu do kraja utvrđeni, te bi otprilike oni s najnižim mirovinama dobili 350 kuna, a s višima oko 100 kuna.

Sramotno usklađivanje

No kad je riječ o stanju mirovinskog sustava, prvi je uzeo riječ zamjenik predsjednice SUH-a Milan Tomičić, koji je ružansko usklađivanje mirovina nazvao sramotnim te zamolio ministra Mrišća da mu

da broj svog tekućeg računa, jer su mnogi umirovljenici u svojim pozivima izražavali namjeru da svojih 4-6 kuna povećane mirovine uplate na njegov račun. Ministar je, pak, ponosno kazao kako za razliku prethodne vlade, mirovine nisu bile zamrznute, već su usklađivane. Ponosi se i starosnom mirovinom bez penalizacije za one sa 41 godinom radnog staža i 60 godina života, te sa 3108 umirovljenika koji su se zaposlili na četiri sata. Uspjehom vlade smatra i osnivanje jedinstvenog Zavoda za vještačenje, te novu formulu izračuna mirovine. Na poslijetku, uspjeli su, kaže, srediti nered pa sad umrli ne dobivaju mirovine. Iskristio je prigodu najaviti kako treba povisiti doprinose za drugi mirovinski stup, ali, ovaj put ne oduzimanjem od javnog prvog mirovinskog stupa, već dodatnim doprinosima poslodavaca.

Gdje je nestao novac?

Što reći na takve ružičaste ministrove očale? Predsjednica SUH-a Jasna A. Petrović je, uz brojne glasne prekide ministra, ocijenila kako je taj ministar u ovom mandatu doveo većinu umirovljenika do siromaštva te smo tako treći na vrhu EU ljestvice; da je relativna vrijednost mirovina pala ispod granice međunarodnih standarda te su mirovine vrlo niske i stvarno jesu bile zamrznute jer nisu usklađivane dvije i pol godine, a ovo zadnje

usklađivanje je sramotno. Naglasila je i da nikakvih ozbiljnih reformi nije bilo. Vruća rasprava i visoki tonovi nisu zapriječili sudionike na umirovljeničkoj strani - i predstavnika Matice umirovljenika i Koordinacije umirovljeničkih zajednica - da izraze nezadovoljstvo niskim i neusklađenim mirovinama.

Pod „razno“ ministar je odlučio kratko objasniti svoje (ne)postupanje glede prevarenih i oštećenih umirovljenika za koje su njihove firme uplatile novac u Royal, koji je preuzeo obvezu doživotno im isplaćivati dogovorene benefite. Kako je Royal zapravo poduzeće, a ne mirovinski fond, nije posve jasno tko je nadležan za taj slučaj, no sva preuzimanja od strane Vlade nisu moguća dok se ne izvrši revizija i dubinski nadzor Royaala, kako bi se vidjelo gdje je nestao novac. HZMO ne bi mogao biti isplatiatelj jer nije riječ o mirovinskoj štednji, a k tome se čuje da Royal pokušava postići predstečajnu nagodbu. Žrtve su 3860 umirovljenika kojima već dvije godine Royal ne isplaćuje dogovorene dodatke. Vrijeme izmiče, izbori su pred vratima, pa će sve vjerojatno završiti na sudovima.

Na kraju nije bilo razlika u mišljenjima o potrebi da i u sljedećem mandatu vlade Nacionalno vijeće za umirovljenike nastavi djelovati, jer je ipak omogućilo aktivno sudjelovanje u procesu odlučivanja.

SUH-ovci i Seniori

Sastanak predstavnika SUH-a i predsjednika Foruma seniora SDP-a Dušana Plećaša održan je 28. srpnja u prostorijama SUH-a. Sastanak je vodila predsjednica Jasna Petrović, a nazočni su bili Milan Tomičić, zamjenik predsjednice SUH-a i potpredsjednica Biserka Budigam.

Predsjednica je otvorila sastanak i izrazila zadovoljstvo što možemo iznijeti svoje stavove. Smatramo da je stanje umirovljenika zabrinjavajuće i da treba raditi na poboljšanju njihova statusa u društvu. Izloženi su programski priorite-

ti SUH-a, kao i apel upućen državnom vrhu za hitnim izvanrednim usklađivanjem mirovina. Plećaš je naglasio da redovno prati rad SUH-a kroz glasilo „Glas umirovljenika“ i da podržava sta-

vove i aktivnosti naše udruge. Suradnja i kontakti se svakako nastavljaju, jer težak položaj starijih osoba u Hrvatskoj i sve veći broj siromašnih zahtijevaju približavanje i zajedništvo.

Povišenje osobnog odbitka i za umirovljenike!

Nakon što su predstavnici Vlade najavili kako bi se od početka 2016. godine opet malo povisile plaće na način da se osobni neoporezivi dio plaće povisi sa 2.600 na 3.000 kuna, dvije najveće hrvatske umirovljeničke udruge, Matica umirovljenika Hrvatske i Sindikat umirovljenika Hrvatske 2. rujna su uputile zajednički dopis ministru Borisu Lalovcu, navodeći kako su zamijetili najnovije najave uvođenja korekcije osobnog odbitka na plaće i to za 15 posto, sa 2.600 na 3.000 kn.

„Pozdravljamo sve što poduzimate kako biste zaposlenima olakšali preživljavanje te potakli porast potrošnje. Kada ste prije godinu dana vršili korekciju osobnog odbitka, također ste u prvim najavama zaboravili umirovljenike i odgovarajuće povišenje osobnog odbitka na mirovine, na što smo Vas podsjetili te je odbitak povećan sa 3.400 na 3.800 kn.

Podsjećamo i ove godine, kako bi izostanak povećanja neoporezivog dijela mirovine za razmjernih 15 posto, odnosno najmanje sa 3.800 na 4.200 kn, uzrokovao ozbiljne posljedice, iako su mirovine toliko niske da bi se ovom mjerom pogodovalo tek manjem dijelu umirovljenika.

Poznato Vam je kako je prosječna hrvatska mirovina prema ZOMO spala na 2.234,65 kuna (lipanj 2015.) odnosno sa-

mo 39,35 posto udjela u prosječnoj plaći, što je smješta na samo dno Eurostatove ljestvice relativne vrijednosti mirovine od 28 članica EU. Tendencije su još opasnije, jer oni koji su umirovljeni tijekom 2015. godine imaju prosječnu mirovinu od samo 2.193 kuna, te je udjel njihove mirovine u prosječnoj plaći samo 37,7 posto.

Upozoravamo također da je novi model usklađivanja mirovina praktički držao mirovine zamrznutima već drugu godinu, a niti najnovije tzv. usklađivanje se ne može smatrati zaštitom od rastućeg siromaštva umirovljenika i starijih osoba, po čemu smo pri vrhu EU ljestvice.

Poštovani Ministre, bilo kakvo daljnje smanjivanje udjela prosječne mirovine u prosječnoj plaći uzrokovalo bi poremećaje u relativnoj vrijednosti mirovine i eklatantno nepoštovanje Konvencije br. 102 Međunarodne organizacije rada, čija je RH potpisnica.

Također podsjećamo kako bi konačno bilo potrebno realizirati obećanje iz Plana 21 kojim je predviđeno ukidanje dodatnog zdravstvenog doprinosa za umirovljenike u iznosu od jedan i tri posto, jer to također predstavlja ozbiljan teret za dio umirovljenika.“ - piše u dopisu koji su uputili Josip Kovačić, predsjednik MUH-a te Jasna A. Petrović, predsjednica SUH-a.

Istina o mirovinama - kolovoz 2015.

- ▶ Prosječna mirovina prema Zakonu o mirovinskom osiguranju isplaćena u kolovozu 2015., koju je primilo 1,131.312 umirovljenika iznosila je - 2.233,21 kn.
- ▶ Relativna vrijednost mirovine (udjel prosječne mirovine u prosječnoj neto plaći) iznosila je samo 38,44 posto.
- ▶ Prema Ministarstvu rada i mirovinskog sustava statistike ljepše izgledaju kad ne uračunaju mirovine isplaćene prema međunarodnim ugovorima, jer onda udjel iznosi „čak“ 42,57 kuna (naravno to je samo namještanje Potemkinovih sela).
- ▶ Takvih građana Hrvatske kojima se u RH isplaćuje razmjerni dio hrvatske mirovine prema međunarodnim ugovorima ima 156.140, a prosječna im je mirovina samo 743,06 kuna. U toj su kategoriji nerijetko oni kojima je kojim slučajem poslodavac bio iz druge republike, pa su im mirovine naknadno smanjene.
- ▶ Još je gora situacija onih koji su pravo na mirovinu ostvarili u ovoj godini, jer njihova prosječna mirovina iznosi samo 2.190,81 kn, pa je njihov udjel u prosječnoj plaći pao na samo 37,7 posto.
- ▶ Ti „najnoviji“ umirovljenici ostvarili su je za starosnu mirovinu sa 31 godinom staža, a za prijevremenu sa 36 i pol godina staža, pa iza njihovih primanja stoje i dugogodišnja davanja.
- ▶ Mirovine se prosječno koriste 20 godina, i to muškarci 18,09 godina, a žene čak 23,01 godinu.
- ▶ Najvišu mirovinu prima 1.632 umirovljenika i to u iznosu od 6.106,58 prosječno.
- ▶ Najnižu mirovinu prima 210.830 umirovljenika u prosječnom iznosu od 1.420 kuna.

BLOK UMIROVLJENICI ZAJEDNO:

Za bolji položaj umirovljenika

„Blok umirovljenici zajedno“, politička stranka osnovana 2010. godine, članica Domoljubne koalicije, u Zagrebu je 27. 08. 2015. organizirala okrugli stol pod nazivom „Položaj umirovljenika jučer, danas, sutra“ na koji je pozvala predstavnike nekih udruge civilnog društva, pa tako i Sindikat umirovljenika.

Potpredsjednica SUH-a Biserka Budigam predstavila je Sindikat umirovljenika i navela recentne aktivnosti, te podijelila najnoviji broj Glasa umirovljenika iz kojega su vidljivi stavovi i najnovije inicijative. Potpredsjednica Matice umirovljenika Marija Kalebova predstavila je svoju udruhu.

Predsjednik BUZ-a gosp. Milivoj Špika govorio je o položaju umirovljenika, te o programu BUZ-a, koji je ujedno i predizborni program te stranke, detaljno razrađujući njihova stajališta, koja su po mnogočemu srodna svakoj interesnoj grupaciji koja zastupa interese starijih osoba. U pokrajnjoj prostoriji organizirali su prekrasne radove svojih radionica za umirovljenike, a sve je završilo pićem „s nogu“ i raspravama u manjim grupama.

7. KONGRES ferpa

Hitno treba podići mirovine kako bi ojačala potrošačka moć umirovljenika i time potpomogao poticaj oporavku europskih nacionalnih ekonomija

Sedmi kongres Ferpe/Europske federacije umirovljenika i starijih osoba održan je od 9.-11. rujna u Budimpešti, a Sindikat umirovljenika Hrvatske, jednu od najstarijih članica te europske organizacije, predstavljali su predsjednica Jasna A. Petrović i potpredsjednik Vladimir Buršić. Za govornicom se izmijenilo tristotinjak delegata razotkrivajući istinu o položaju umirovljenika, te su promišljali rješenja.

Skup su pozdravili Katalin Novak, mađarska državna tajnica odgovorna za mlade i obitelj, ujedno i potpredsjednica Vijeća za starije građane, koja je prezentirajući politiku spram starijih, posredno odgovorila kako to da je Mađarska EU zemlja koja ima samo 5 posto siromašnih u skupini starijih od 65 godina, dok ih je npr. u Hrvatskoj čak 25 posto. Mađarske kolege su u funkciji domaćina iskoristili priliku prikazati svoj sustav skrbi, nakon čega je uslijedio izvještaj generalnog tajnika Ferpe na odlasku, Bruna Costantinija, o aktivnostima.

Aktivni i umirovljeni radnici - ujedinjeni

Četiri godine aktivnosti su se fokusirale na posljedice recesije i

narušavanje socijalnih prava svih građana Europe. Ferpa je pokušala pokrenuti tzv. narodnu inicijativu za prikupljanje više od milijun potpisa temeljem kojih bi se zatražilo donošenje direktive i politika o dugoročnosti skrbi. Na žalost, Europska komisija je odbila tu inicijativu, navodno iz pravno-formalnih razloga. Costantini odlazi zadovoljan radom, ali ne i postignutim, osobito uz odnosima s ETUC/Europskom sindikalnom konfederacijom.

Cara Cantone, donedavna predsjednica talijanskog sindikata umirovljenika SPI-CGIL koji ima tri milijuna članova, predstavila se kao kandidatkinja za generalnu tajnicu Ferpe strateški program. Na prvom se mjestu našla potreba za snažnijim povezivanjem Ferpe „jer socijalni i ekonomski faktori poput starenja populacije te željeno blagostanje u Europi ujedinjaju u borbi aktivne i umirovljene radnike, mlade i stare, u bliskom partnerstvu sa sindikalnim inicijativama za oživotvorenje Europskog socijalnog modela.“ Obratila se nazočnom budućem generalnom tajniku Europske sindikalne konfederacije s provokativnim pozivom da ne podcijeni značenje pitanja koje artikulira Ferpa.

Hoćemo bolju Europu za umirovljenike

„Ne možemo dopustiti da 70 godina mira i težak rad na gradnji ujedinih zemalja Europe propadne zbog nekapacitiranost aktualnih europskih i nacionalnih vlasti da izgrade novi plan zajedništva temeljen na solidarnosti“ - naglasila je Cantone. Zato, ocjenjuje, treba što prije ići na dopune europskog Ustava, gdje bi se transparentno definirala prava njezinih građana: pravila i vrijednost, prava i obveze, solidarnost i jednakopravnost, sloboda i demokracija. Od Europe očekuje istovremeni odgovor na taj iznimni izazov. Ferpa će stoga raditi na povelji prava za starije osobe, koja bi trebala pomoći da dobijemo bolju Europu za tu ranjivu skupinu. Europu kvalitetnog zdravstva, dobrih javnih servisa, adekvatnih

mirovina, zaštite od siromaštva, socijalnog blagostanja. S tim ciljem Ferpa mora krenuti snažnije u dva pravca: prema Europskoj sindikalnoj konfederaciji, ali i prema svim nacionalnim sindikalnim centralama koje moraju poricati i vrednovati svoje sindikate umirovljenika.

Stoga je Cantone zaključila kako to znači zahtjev za punim priznanjem Ferpe unutar europskog sindikalnog pokreta, osnivanje sindikata umirovljenika u svima zemljama gdje to još nije učinjeno, te graditi savezništva umirovljenih i aktivnih radnika za dobrobit svih. A da bi to uspjela, i Ferpa mora sebe mijenjati, te ojačati i statutarno i demokratski.

Za punu integraciju u ETUC

Luca Visentini, novi generalni tajnik ETUC/Europske sindikalne federacije dijelom je oduševio delegate na Kongresu, a dijelom ih zabrinuo. Suglasni su s njegovom tvrdnjom kako se Europa ne suočava samo s ekonomskom i socijalnom krizom, već i s kulturnom i demokratskom. Pozdravili su i njegovu izjavu kako ETUC treba u potpunosti integrirati Ferpu, no podsjetio je da većina članica nije čak prihvatila da predstavnici sindikalnih sekcija mladih dobiju puno pravo glasa, kao što su to postigle žene, pa će biti otpora i punom statusu Ferpe. Takva izjava, kao i pitanje da li sve sindikalne središnjice plaćaju Ferpi članarinu i za umirovljene članove nacionalnih sindikata umirovljenika, izazvala je glasno romorenje u dvorani.

Nakon burnih rasprava za službenom govornicom, ali još više u kuloarima, trodnevni rad kongresa je priveden kraju usvajanjem strateške Rezolucije „Dinamički sindikati posvećeni osiguranju prava na život i starenje s dostojanstvom“.

U poglavlju „Za bolju Europu za starije“ naglašava se kako stotinu milijuna Europljana živi u siromaštvu i s niskom kvalitetom života, i to kao posljedicu tome što su vlade članice uvele mjere štednje i započele rezati socijalne budžete, što su zaboravile da su

Hrvatski delegati s novoizabranom generalnom tajnicom Carlom Cantone i bivšim predsjednikom Ferpe Wernerom Thumom

umirovljeni i stariji ljudi dali iznimno vrijedne doprinose društvu, građanskom, kulturnom i ekonomskom životu Europe.

Pogrešan fokus europskih vlada

„Uslijed mjera štednje došlo je do katastrofalnog porasta nezaposlenosti mladih, ali i starih, a zbog podizanja dobi za umirovljenje mnogi su izloženi riziku da na nesigurnom tržištu ostanu bez posla i prihoda sve do stjecanja prava na mirovinu. Strategija štednje ima negativne posljedice na politike zdravstvene zaštite /poskupljenje usluga, smanjen broj bolničkih kreveta i osoblja), pa osiromašeni stari ljudi sve češće ne mogu platiti potrebnu preventivnu i primarnu zaštitu. Progres nije samo zaustavljen, već idemo unatrag. Mirovine su u nekim zemljama smanjenje, režu se sva socijalna davanja, te se pogoršavaju životni uvjeti starijih osoba s nižim prihodima. K tome, rast siromaštva i smanjivanje državne potpore jačaju osjećaj marginalizacije.“ - naglašava se u Rezoluciji.

Ferpa optužuje kako je fokus europskih vlada usmjeren na rezanje javnih deficita i pokrivanje gubitaka javnog sektora, a posljedice takvih politika štednje su rastuće nejednakosti, strukturalna nezaposlenosti, jačanje populističkih pokreta i ljudske patnje

Ferpa, kao snažan i djelotvoran europski sindikat unatoč izazovnom okruženju, nakon 22 godine postojanja još uvijek nije postigla puno priznanje unutar ETUC-a, posebno što se tiče prava na glas, te će to biti jedan od prioriteta. Pri tom se bilježi kako Europska komisija i Parlament sve više priznaju djelovanje ove organizacije koja igra ključnu ulogu u europskom civilnom društvu, kako zbog četrdeset članica iz 21 zemlje, tako i svojom borbenošću i pripadnošću sindikalnom pokretu.

Protiv privatizacije sustava socijalne sigurnosti

Ferpa se, naglašava se u Rezoluciji, bori i protiv euroskepticizma, te želi Europu koja približava ljude i ujedinjuje ih, Europu solidarnosti za sve dobne skupine i grupe. Prioriteti Ferpe su stvara-

nje nove Europe koja će označiti kraj monopola finansijskih tržišta; zajednice s visokokvalitetnim i dostupnim javnim servisima; Ferpa traži da se starijima omogući život u dostojanstvu i pravo aktivnog sudjelovanja u društvenom životu gdje i dalje mogu davati svoj doprinos.

Najvažnije je donijeti ambiciozniju europsku socijalnu politiku, posebno stoga što 120 milijuna Europljana živi u riziku od siromaštva. Izgleda da je Strategija Europa 2020 zaboravljena, iako je postavila važne ciljeve. Stoga hitno treba podići mirovine kako bi ojačala potrošačka moć umirovljenika i time potpomogao poticaj oporavku europskih nacionalnih ekonomija.

Ferpa je oštro protiv privatizacije socijalne sigurnosti i špekulativnih rizika te smatra kako zastrašujući trend privatizacije socijalne sigurnosti vodi stvaranju različitih razina ponuda za bogate i za siromašne, a ne sustava kreiranog na osnovu potreba pojedinca.

Rezanje mirovina - rizik siromaštva

Rizik siromaštva pojačavaju različiti faktori, a i podizanje dobi za umirovljenje unatoč sve češćem prekarnom radu, te iako je jasno da jedno i drugo ne idu zajedno. Postroženi kriteriji za stjecanje prava na mirovinu također vode siromaštvu, a rastuća fragmentacija radne karijera i propust da se u mirovinama u obzir uzimaju prekidi karijere zbog podizanja djeteta, ugrožavaju osobito žene.

Zamrzavanje ili čak rezanje mirovina, uz istodobni porast cijena stanovanja, energenata i komunalnih troškova, također pojačavaju rizik osiromašavanja. Naročito je važno zaštititi one koji su izgubili pokretnost i nezavisnost i ovisi o različitim, često skupim, sustavima dugoročne skrbi, te zaustaviti jačanje da se taj teret usmjerava na obitelj, jer to mora biti i ostati društvena odgovornost.

Stari izvan javne skrbi osjećaju se često osamljeni, napušteni, zanemareni i čak zlostavljani. Porast nasilja i iskorištavanja starijih je danas svakodnevna pojava.

Ferpa traži da se zaustavi socijalna recesija, ključna je poruka Rezolucije. A kraju VII. Kongresa

izglasane su i Rezolucija i nova generalna tajnica Carla Cantone. Sve u vjeri snažnijeg pritiska na europske vladajuće strukture i boljeg života za starije. Ta bolja Europa trebala bi donijeti odluku i o zajedničkoj minimalnoj plaći, ali i zajedničkoj minimalnoj mirovini, ma koliko to zvučalo u ovom trenutku neostvarivo ili čak revolucionarno. (J. A. Petrović)

Pripremni razgovori za sljedeću regionalnu konferenciju

Vladimir Buršić: Zajedno smo jači

Predstavnici Sindikata umirovljenika Hrvatske iz svih područja u Istri, te predstavnici zbratimljenih organizacija iz talijanskog sindikata SPI-CGIL u Poreču su 26. lipnja održali konferenciju u susret VII. Kongresu Ferpe. Buršić je na kongresu predstavio poruke i zaključke s konferencije.

„Duboke promjene uvjetovane globalizacijom proizvele su novi finansijski kapitalizam koji je pregazio dotadašnja pravila društveno-socijalnih odnosa i doveo u krizu modele rasta i demokratskog usuglašavanja. Rezultat tog rastrojstva stvorio je duboke transformacije u životima milijuna stanovnika Europe i doveo u krizu tradicionalne modele blagostanja, generirajući suprotne efekte od željenih. Pod populističkim pritiscima, konzervativne snage desnice u većini europskih država su iscrtale posve nove vrijednosti.

Ferpa bi stoga trebala raditi na zbližavanju mladih i starih, na obrani javnog mirovinskog osiguranja, utvrđivanju minimalne mirovine, očuvanju javnog zdravstva, uspostavljanjem zajedničkih minimalnih standarda dugoročne skrbi za starije, borbom protiv siromaštva, te jačanjem zajedništva i razmjenom iskustava. Upravo suradnja hrvatskih istarskih i talijanskih područja primjer je kako se prekograničnom suradnjom može postići puno u razumijevanju i učenju o primjerima dobre prakse.

KAMPANJA IDE DALJE: Auto

SUH- je još 16. veljače 2013. godine pokrenuo u Ministarstvu pravosuđa inicijativu za izmjenom i dopunom Zakona o obveznim odnosima, kojom se odlučno zatražilo ukidanje instituta ugovora o dosmrtnom uzdržavanju jer se isti u praksi dokazano potvrdio kao legalni instrument za brzo i efikasno otimanje imovine starijih osoba

Pišu: Milan Tomičić i Jasna A. Petrović

Kada smo, još prije tri godine, krenuli u otvorenu ofenzivu protiv sve učestalije pojave ekonomske zloupotrebe starijih osoba, namjera nam je bila što jače senzibilizirati javnost na pojavne oblike zloupotrebe instrumentarija obveznog prava kao što su ugovor doživotnom i ugovor o dosmrtnom uzdržavanju, ugovor o darovanju itd. Ujedno smo željeli upozoriti starije osobe na potencijalnu opasnost koja vreba na njihovu imovinu od strane uvježbanih lovaca, gotovo profesionaliziranih u grabežu imovine starijih osoba.

Posebno smo upozoravali na poguban ugovor o dosmrtnom uzdržavanju potpisom kojeg je davatelj uzdržavanja stjecao mogućnost momentalnog transfera imovine uzdržavane osobe, a i na ništa manje opasan ugovor o doživotnom uzdržavanju gdje se transfer imovine samo odgađa do smrti uzdržavanog. Brojni primjeri zloporaba često su od strane starijih osoba prijavljivani našem Pravnom savjetovalištu, ali nažalost tek nakon što su ugovori potpisani i solemnizirani od strane javnih bilježnika, tako da je mogućnost njihova raskida bila moguća samo sudskim putem. Obzirom na životnu dob uzdržavane osobe, kao i na dužinu trajanja sudskog postupka, raskid je praktično nemoguće ostvariti.

Volja bez informacije?

Starije osobe, uostalom kao i većina građana, zapravo ne razlikuju dosmrtno i doživotno uzdržavanje, čemu na ruku ide i vrlo sličan naziv. Tako oni potpišu ugovor na nagovor člana obitelji ili neke osobe iz sustava (pravnog, socijalnog, zdravstvenog...), uvjereni da su do kraja života vlasnici svoje nekretnine, no ako ih uzdržavatelj ne uzdržava ili dođe do sukoba, odjednom otkriju da su prevareni. Zapravo, riječ i jest o prijevari, jer im najčešće uzdržavatelj nije izravno rekao kako će odmah imovinu prenijeti na sebe ili staviti plombu u zemljišnim knjigama, a najgore je što im javni bilježnici samo pročitaju ugovor, bez transparentnog pojašnjenja govornim jezikom da prestaju biti vlasnicima svoje nekretnine.

Najgore je kad dosmrtni ugovor potpišu osobe koje i iseile iz svoje nekretnine, poput jednog bračnog para koji je odlučio preseliti u jedan privatni dom, jer supruga nije mogla brinuti o suprugu nakon operacije kad je postao praktički nepokretan. Nakon kratkog vremena, u početku vrlo ljubazni vlasnici doma, počeli su ih zemarivati, suprug je dobio dekubitus, hrana je bila oskudna, te je bračni par odlučio vratiti se u svoj stan i nekako organizirati. Tada su otkrili da je stan prodan i odlučili su se na - dosmrtnu šutnju, u strahu da im ne bi bilo još gore. Njihov strah ih je onemogućio i da podnesu tužbu. Strah i novac. Naime, svoje niske mirovine su također dijelom plaćali u dom, te su ostali zarobljenici vlastite greške. Zapravo, prijevara.

Legalna otimačina

Brojni takvi slučajevi ponukali su SUH-a da još 16. veljače 2013. godine pokrene u Ministarstvu pravosuđa inicijativu za izmjenom i dopunom Zakona o obveznim odnosima, kojom se odlučno zatražilo ukidanje instituta ugovora o dosmrtnom uzdržavanju jer se isti u praksi dokazano potvrdio kao legalni instrument za brzo i efikasno otimanje imovine starijih osoba.

Za ugovor o doživotnom uzdržavanju tražili smo izmjene i dopune koje su se odnosile na interpolaciju uloge centra za socijalnu skrb prilikom sklapanje ugovora, uvođenje Registra sklopljenih ugovora o doživotnom uzdržavanju, ograničavanju broja sklopljenih ugovora i sl.

Odgovor nadležnog ministarstva iznenadio nas je, kako brzinom, tako i sadržajem. Naime, odbijenicu su zasnovali na formalističkom pristupu. Sve se svelo na konstataciju kako je prilikom sklapanja ugovora primarna autonomija volje stranaka, te da miješanje u ugovorne odnose nije prihvatljivo. Značili da ako netko potpiše dosmrtni ugovor u kojem se ne preciziraju obveze na strani uzdržavatelja, a javni bilježnik to blagoslovi, državu ne bi trebalo biti briga? Zašto onda ipak štite osobe koje su prevarene kreditima sa zelenoškim kamatama, ili

zašto je Hrvatski sabor donio zakon kojim spašava žrtve kredita u švicarcima? Ministar Orsat Miljević valjda i dalje osobno smatra kako im treba biti kako su slobodnom voljom potpisali. Nisu li informacija i savjetovanje pretpostavka slobodne volje?

Pogotovo je čudno obrazloženje Ministarstva da je ugovor o dosmrtnom uzdržavanju egzistirao kao neimenovani ugovor i prije 2006. godine, te da je njegovim uvođenjem u pravni sustav, taj neimenovani ugovor postao legalni imenovani ugovor. Također Ministarstvo tvrdi kako su obje vrste ugovora našle svoju potvrdu u praksi te nema razloga za njihovu promjenu. Baš ležerno tumačenje. Primjerice, danas imamo rad na crno, i sad bismo mogli legalizirati taj rad tako da se ne kažnjava, pa bi neki radili uz plaćanje doprinosa, a neki bez toga? Možemo li tvrditi da je normalno nešto što je postojalo kao nelegalno, možemo li to nešto pretvoriti u legalno bez dodatne supstance?

Nekretninska štednja

Takvo stajalište Ministarstva pravosuđa, a prvenstveno potreba zaštite od zloupotrebe i zemarivanja te zlostavljanja starijih osoba, rezultirala je odlukom SUH-a da pokrene projekt pod nazivom „Zaustavimo zloupotrebu starijih osoba“ u okviru kojeg je snimljen dramatičan video film i tiskan letak, te su u vremenu od 21.1.-1.4.2015. godine održane javne tribine i radionice u Zagrebu, Puli, Osijeku i Splitu sa ciljem edukacije više od 200 aktivista, koji su stečena saznanja nastavili prenositi u svoje podružnice i na javnim predavanjima. Naročito su ocijenjene uspješnim radionicama sa simulacijom situacija vezanih uz sklapanje ugovora. Projekt je vrlo kvalitetno popraćen u lokal-

nomija volje ili autonomija prijevare?

nim, regionalnim, pa i nacionalnim medijima, a dijelom je realiziran i u suradnji s lokalnim vlastima.

Osviještenost javnosti, a osobito potencijalnih žrtava je porasla. U Pravno savjetovništvo SUH-a dolazilo je dnevno sve više osoba, koje još nisu postale žrtvama zlopotreba i prijevara, već su se preventivno željeli informirati i zaštititi prije nego što odluče na koji će način organizirati skrb u svojoj starosti. Za Hrvatsku je karakteristična tzv. nekretninska mirovinska štednja, kako zbog otkupa društvenih stanova od strane njihovih stanara, a to je danas poglavito starija populacija, tako i zbog svojedobnog vala gradnje drugog doma šezdesetih godina, čiji su vlasnici također većinom starije osobe. S druge strane, zbog vrlo niskih mirovina te izostanka tzv. socijalnih mirovina za one koji ne ostvare pravo na redovitu mirovinu, dolazi do kontrasta da osiromašeni i gladni mirovljenici posjeduju većinsko nekretninsko blago. Upravo stoga, jedan od životnih problema s kojima se starije osobe sve češće susreću je rastuće ekonomsko zlostavljanje u obitelji i šire (najčešće ekonomska zlopotreba, praćena psihičkim i fizičkim nasiljem). Takvo se zlostavljanje i zlorabavanje odvijaju najčešće izvan oka javnosti i SUH je pridonio da se tek odnedavno prepoznaje i priznaje.

Krivi su i javni bilježnici?

Cilj je SUH-a detektirati sve oblike zlostavljanja i diskriminacije umirovljenika i starijih osoba, poput ekonomskog zlostavljanja, te djelovanjem kroz izravni rad s korisnicima, kroz podizanje javne vidljivosti problema te kroz utjecaj na zakonodavnu praksu, podići razinu javne osviještenosti i senzibiliziranosti za društveni položaj starijih osoba. Istodobno je potrebno raditi na osnaživanju ciljane populacije starijih osoba - potencijalnih žrtava, kako bi se izgradili njihovi kapaciteti za uključivanje u procese podizanja razine njihovih prava te zauzimanje ravnopravne i aktivne uloge u društvu.

Kampanja ide dalje. Obogaćen dosadašnjim iskustvom i spoznajama iz stotinjak sudbina zabilježenih u Pravnom savjetovništvu, SUH će ponovo podnijeti inicijativu za izmjenu Zakona o obveznim odnosima, neovisno što je prva inicijativa odbijena. Odbijena je i potpora Ministarstva socijalne politike i mladih za ukidanjem dosmrtnog, a u Ministarstvo pravosuđa odbilo je i preporuku za ukidanjem koju je podnijela u Hrvatskom saboru Pučka pravobraniteljica.

U okviru priprema SUH će održati brainstorming grupe stručnjaka u okviru koje bi se razradili konkretni prijedlozi za izmjenu zakona i praksi. Ostaje beskompromisni stav da se institut ugovora o dosmrtnom uzdržavanju treba ukinuti jer je isti svojim efektima poguban po interese starijih osoba, a slobodno možemo reći i etički neprihvatljiv, te time i pravno neodrživ.

Kad je riječ o ugovoru o doživotnom uzdržavanju, SUH će tražiti izmjene u smjeru pojačavanja odgovornosti javnih bilježnika odnosno sudaca pred kojima se ugovor solemnizira. Zakoni koji u drugim zemljama reguliraju „darivanje“ nekretnine za uzvratnu dugoročnu skrb, vrlo su precizni glede pravnog savjetovanja i sadržaja takvih ugovora. Kod nas to bilježnici doživljavaju kao obvezu glasnog čitanja ugovora pred strankama, te dižu velike pare za činidbu jednaku običnoj ovjeri potpisa.

Kakve izmjene zakona traži SUH

SUH će tražiti i da davatelj uzdržavanja mora prilikom solemnizacije ugovora o doživotnom predati javnom bilježniku potvrdu da nije kažnjavan za kaznena djela protiv života i tijela te protiv imovine. Razlog za to je činjenica da se u praksi potvrdilo da su davatelji uzdržavanja imali problema sa zakonom, što bi ih trebalo diskvalificirati za pružanje pomoći starijim i nemoćnim osobama, pa čak i bili tuženi za više slučajeva gospodarskog kriminala ili prijevara uzdržavanja osoba.

SUH će tražiti da se uvede i Registar sklopljenih ugovora o doživotnom uzdržavanju, jer takav ne

postoji pa nije moguće utvrditi broj sklopljenih ugovora od strane jednog davatelja uzdržavanja. To su neki prevaranti doživjeli kao propusnicu za masovnu pljačku. Naime, razvili su nerijetko pravu industriju lešinarstva, potpisujući na desetke ugovora, a da ih nitko nije nadzirao u izvršavanju njihovih obveza.

Ograničiti broj ugovora o doživotnom uzdržavanju je potrebno, i to na način da jedna fizička osoba kao davatelj uzdržavanja, ne može imati taj status u više od tri ugovora. Naime, nerijetko, pogotovo u privatnim domovima ili kod udomitelja, potpisuje se na desetke ugovora, i vodi pravi biznis. Takvo je ograničenje uneseno i u Zakon o socijalnoj skrbi, a privatnim domovima koji bi se oglašavali ponudom besplatne skrbi za uzvratnu nekretninu, uskraćivali bi dopusnicu za rad. Dakle, ipak se ponešto i poduzimalo, iako se oni prvi koji bi to trebali, Ministarstvo pravosuđa, Ministarstvo unutarnjih poslova, uopće se brinu. Ne postoje nikakve statistike, evidencije, podaci. Koga briga za najveću pljačku Hrvata nakon poslijeratne privatizacije?

SUH smatra da bi bilo uputno interpolirati u ulogu centara socijalne skrbi, tako da ih se obveže dati mišljenje prethodno sklapanju ugovora o doživotnom uzdržavanju, i to prema prebivalištu potencijalno uzdržavane osobe.

K tome, potrebno je detaljno zakonski razraditi načine na koji bi pravne osobe mogle sklapati vi više ugovora o doživotnom uzdržavanju s osobama koje bi im kao protučinidbu ostavile stan poslije smrti. Jednako tako zanimljiva praksa je osnivanje javnih ustanova za smještaj starijih pri lokalnim samoupravama, te korištenje njihovih stanova za druge socijalne programe.

Do tada preporuka SUH-a: ne potpisujte ugovore o dosmrtnom uzdržavanju, a ako se i odlučite potpisati ugovor o doživotnom uzdržavanju, raspitajte se i u ugovor unesite maksimalno detaljne obveze za uzdržavatelja. U protivnom možete ostati i gladni i žedni, zanemareni i zaboravljeni.

SUH će tražiti da se uvede Registar sklopljenih ugovora o doživotnom uzdržavanju, jer takav ne postoji pa nije moguće utvrditi broj sklopljenih ugovora od strane jednog davatelja uzdržavanja

Silvano Hrelja: čovjek s dva stava

Kad stranka koja treba zastupati umirovljenike, odjednom promijeni stavove i počne zastupati bankarske mirovinske fondove, koga zapravo predstavlja?

Na internetskoj stranici Hrvatske stranke umirovljenika (HSU) od 7. srpnja 2015. godine, a povodom sastanka predsjednika HSU-a Silvana Hrelje i predsjednice HUP-a Gordane Deranja, objavljeno je novo, posve izmijenjeno stajalište HSU-a, pa su valjda sva prethodna stajališta brzo brisala sa stranica.

„U mirovinskom sustavu nema popuštanja, riječ je o pravima koja su stvarana desetljećima uplatama doprinosa i prioritet HSU-a je obrana tih prava”, rekao je predsjednik HSU Silvano Hrelja u uvodnom izlaganju i dodao, da u Hrvatskoj imamo jedan od najnižih postotaka izdvajanja za I. mirovinski stup u Europi.

„Kada je riječ o sudbini II. mirovinskog stupa HSU je protiv zamrzavanja ili nacionalizacije jer smatramo da bi to bilo loše za buduće umirovljenike”, naglasio je Hrelja uz opasku da II. stup još uvijek nije ispunio očekivanja jer mirovinski fondovi nisu postali institucionalni investitori.

Analizom izrečenoga može se zaključiti da će se HSU boriti da, kako kažu, „u mirovinskom sustavu nema popuštanja, jer je riječ o pravima koja su stvarana desetljećima uplatama doprinosa”, te nastavno dodao da „u Hrvatskoj imamo jedan od najnižih postotaka izdvajanja za I. mirovinski stup u Europi.”

A što to zapravo znači?

To je obrana postojećeg stanja u I. mirovinskom stupu (obrana izdvajanja za I. mirovinski stup 15 posto), kao i implicitna suglasnost HSU-a da Hrvatska ima najnižu stopu izdvajanja u Europi. Naime, nije predložio njezino povećanje.

Kada govori o sudbini II. mirovinskog stupa, čini se da Predsjednika HSU-a više brinu budući umirovljenici nego postojeći, koje formalno predstavlja u zastupničkom domu i bere visoka primanja iz različitih izvora.

Ovaj stav je čudan jer je poznato da se gotovo svi osiguranici koji su do sada ostvarili pravo na mirovinu opredijelili za povrat u I. mirovinski stup. Upravo HSU je nekoliko puta javno isticao kako su mirovine iz drugog stupa toliko niske, da su upravo oni inicirali zakonsku mogućnost povrata u I. mirovinski stup.

Pametni su odustali

Poznato je da je model mirovinskog sustava koji je u Hrvatskoj za-

živio 2002. godine, model kojeg je nametnula Svjetska banka i MMF, da je to sustav kojeg su i neke druge zemlje preuzele, ali i od njega odustale (Poljska, Slovačka, Mađarska) ili su prihvatile dobrovoljni drugi stup (Slovenija, Češka), a mnoge su ga zamrznule (Letonija, Litva, Estonija, Rumunjska). Pokazalo se da je taj model preskup i nepovoljan za zaposlene s plaćama nižim od tisuću eura neto; da su administracijski troškovi previsoki, a tranzicijski troškovi pretežak teret za javne financije.

U svim raspravama argumentima su se sukobljavale dvije struje: jedna financijska (uz podršku ministra rada) koja podržava i promovira II. mirovinski stup i druga struja (sindikati i pojedini akademski stručnjaci) koja argumentirano odbija II. mirovinski stup kao neprihvatljiv i neodrživi model.

Na tim stručnim raspravama uvijek su sudjelovali i predstavnici Hrvatske stranke umirovljenika. Iz njihovih rasprava i javnih nastupa bilo je razvidno da prihvaćaju argumente protivnika II. mirovinskog stupa, kao skupog, nesigurnog i nepredvidivog.

Sindikat umirovljenika Hrvatske stalno prati kretanja u mirovinskom sustavu te je još na Okruglom stolu organiziranom 15. 12. 2013. u suradnji s Hrvatskim laburistima, prezentirao štetnost utjecaja ovakvog mirovinskog modela odnosno II. mirovinskog stupa po sigurnost isplate postojećih mirovina; po mirovine iz II. stupa budućim umirovljenicima i to svima čija je plaća niža od tisuću eura neto te po proračunsku ravnotežu, jer direktno utječe na povećanje državnog duga.

Čovjek koji mijenja strane

Unatoč argumentima financijski lobisti počeli su uz podršku Ministra rada stvarati osnove kako bi se ojačao II. mirovinski stup (bez obzira kako i na čiji teret) kroz:

- zahtjev za povećanjem doprinosa za drugi stup sa 5 posto na najmanje 7 posto do 10 posto;
- zahtjev da se svim osiguranicima kada steknu uvjete za mirovinu, bez obzira dali su uplaćivali 20 posto u I. mirovinski stup, izračunata mirovina poveća za 27 posto!

Prvi puta predsjednik HSU-a se u ime stranke jasno i transparentno iz-

jasnio koju i kakvu politiku mirovinskog sustava podržava.

Zar doista drži da sadašnjih 1,2 milijuna umirovljenika neće prepoznati, „pozdraviti i nagraditi” takav promijenjeni stav na predstojećim izborima?

Hrelja je ovim istupom preokrenuo politiku ove Stranke i njezinu legitimaciju za predstavljanje umirovljeničke populacije. Na temelju samo ove dvije rečenice, padaju u vodu svi naponi stranačkih čelnika ove Stranke, da opravdaju svoje „uspjehe” i spretnost koaliranja sa svim političkim opcijama prema, potrebi. Čijoj? Svojoj vlastitoj ili umirovljenika?

Dobro je da je ovakav stav iznesen na vrijeme, kako bi sadašnji umirovljenici mogli razmisliti i shvatiti tko i kako zastupa njihov interes, te sukladno tome odlučiti kome će pokloniti svoj glas.

Salto mortale

Silvano Hrelja, predsjednik HSU-a, napravio *salto mortale* od svoga dojučerašnjeg stava vezano za II. mirovinski stup ili bolje rečeno vezano za predstojeće parlamentarne izbore. Najnovijom izjavom Novom listu u potpunosti otklanja svoj dojučerašnji stav u odnosu na II. stup, pa je priklanjanjem modelu koji zastupa bankarski lobi, izgubio kredibilitet i moralni integritet.

Teza koju Hrelja danas ističe (jučer je govorio potpuno suprotno) da se treba boriti za buduće umirovljenike, pri čemu nije rekao da II. stup daje višu mirovinu od prvog stupa samo za one koji danas imaju plaću preko 1000 eura. Njegova je izjava da je bolje zaduživati se kod mirovinskih fondova pri bankama, nego se zaduživati na svjetskom tržištu kapitala, jer, kao, novac ostaje na računu hrvatskih građana. Nije rekao ili ne zna kakva je cijena ovog zaduživanja. Danas se Hrvatska zadužuje tri puta skuplje kod Fondova nego što je cijena kapitala na svjetskom tržištu.

A kad se moguće ukidanje ili zamrzavanje drugog stupa odjednom naziva nasrtajem na privatnu imovinu, jasno je da je to populistička floskula bankarske industrije, netočna već zbog toga što je drugi stup nastao oduzimanjem pet posto iz javnog prvog stupa. Čiji to novac onda vrte?

I, na posljetku, koga predstavlja Silvano Hrelja?

Piše: Ivo Marjanović, predsjednik Odbora SUH-a za mirovinska prava

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U RUJNU 2015.

NOVOSTI U OBVEZKOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

PROJEKT „DANI OTVORENIH VRATA“

Ministarstvo zdravlja u suradnji sa sedam kliničkih bolničkih centara i kliničkih bolnica **1. rujna 2015.** u popodnevnom satima **započinje s projektom Dana otvorenih vrata**, novim dijelom Programa plus u sedam najvećih hrvatskih bolnica, kliničkim bolničkim centrima u Zagrebu, Rijeci, Osijeku i Splitu te kliničkim bolnicama Merkur i Dubrava.

Od **1. do 8. rujna 2015. godine** liječnički timovi će u **popodnevnom satima** obavljati dodatne prve preglede i dijagnostičke postupke osiguranim osobama Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (u daljnjem tekstu: HZZO) a za koje nije potrebna prethodna priprema pacijenata.

Riječ je o prvim pregledima i dijagnostičkim postupcima **za područja neurologije, kardiologije, gastroenterologije i ginekologije.**

Navedeni postupci će se moći obaviti isključivo **uz uputnicu izabranog doktora** primarne zdravstvene zaštite.

Od početka provedbe Programa plus u veljači ove godine, hrvatski su klinički bolnički centri, kliničke i opće bolnice obradili preko 107 tisuća dodatnih pacijenata, čime su osjetno smanjene liste čekanja za niz dijagnostičkih i terapijskih postupaka.

Popis postupaka prema terminima i mjestu obavljanja daje se kao **prilog ovom Vodiču.**

UPUĆIVANJE NA LIJEČNJE U INOZEMSTVO

Pravo na zdravstvenu zaštitu, kao jedno od prava koje se osiguranim osobama HZZO-a, osigurava u okviru obveznog zdravstvenog osiguranja, regulirano je Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju („Narodne novine“, broj 80/13. i 137/13. - u daljnjem tekstu: ZOZO).

Radi se o pravu kojim je obuhvaćeno pravo na primarnu zdravstvenu zaštitu, specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu, bolničku zdravstvenu zaštitu, pravo na lijekove s lista lijekova HZZO-a, dentalna pomagala s lista dentalnih pomagala HZZO-a, ortopedska i druga pomagala s lista ortopedskih i drugih pomagala HZZO-a te pravo na zdravstvenu zaštitu u drugim državama članicama Europske unije i trećim državama izvan država članica Europske unije.

Zdravstvenom zaštitom koju osigurane osobe HZZO-a (u daljnjem tekstu: osigurane osobe) mogu ostvariti na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja u drugim državama članicama Europske unije i trećim državama obuhvaćeno je i upućivanje na liječenje u inozemstvo osigurane osobe.

HZZO će osiguranu osobu uputiti na liječenje u slučaju kada se osiguranoj osobi određeno medicinski indicirano liječenje ne može osigurati u ugovornim zdravstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj iz razloga što se takovo liječenje kod tih ugovornih partnera HZZO-a ne provodi, a uspješno se provodi u inozemnoj zdravstvenoj ustanovi.

UVJETI ZA UPUĆIVANJE NA LIJEČENJE U INOZEMSTVO

U skladu s odredbama ZOZO-a osigurane osobe zdravstvenu zaštitu na teret sredstava HZZO-a ostvaruju u zdravstvenim ustanovama i kod privatnih zdravstvenih radnika u Republici Hrvatskoj s kojima je HZZO sklopio ugovor o provođenju zdravstvene zaštite, a samo iznimno se osiguranu osobu može uputiti na liječenje u druge države članice Europske unije ili treće države pod uvjetima i prema postupku koji su utvrđeni u ZOZO-u i Pravilniku o pravima, uvjetima i načinu korištenja prekogranične zdravstvene zaštite („Narodne novine“, broj 160/13. i 16/15. - u daljnjem tekstu: Pravilnik), općem aktu HZZO-a koji se donosi uz suglasnost ministra nadležnog za zdravlje, a kojim

Iz sadržaja:

- Dani otvorenih vrata
- Upućivanje na liječenje u inozemstvu -1. dio

Od početka provedbe Programa plus u veljači ove godine, hrvatski su klinički bolnički centri, kliničke i opće bolnice obradili preko 107 tisuća dodatnih pacijenata, čime su osjetno smanjene liste čekanja za niz dijagnostičkih i terapijskih postupaka

je uređen postupak i način upućivanja na liječenje u inozemstvo

1. Ovlasti HZZO-a iz ZOZO-a

Člankom 26. stavkom 3. ZOZO-a utvrđeno je pravo osiguranih osoba na upućivanje na liječenje u inozemstvo kada se radi o potrebi liječenja koje se ne provodi u zdravstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj s kojima HZZO ima sklopljen ugovor o provođenju zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja, a može se uspješno provesti u inozemstvu te je stavkom 4. istog članka ZOZO-a HZZO ovlašten, uz suglasnost ministra nadležnog za zdravlje, donijeti opći akt kojim će utvrditi prava, uvjete i način korištenja prekogranične zdravstvene zaštite, uključujući uvjete i način ostvarivanja prava na upućivanje na liječenje u inozemstvo.

S tim u vezi člankom 25. stavkom 1. Pravilnika je propisano da se osiguranoj osobi može odobriti pravo na upućivanje na liječenje u inozemnu zdravstvenu ustanovu zbog liječenja:

- urođenih anomalija,
- provođenja transplantacijskih programa,
- liječenja zloćudnih bolesti, uključujući pretraživanje međunarodnih registara dobrovoljnih davalaca koštane srži.

Ako se potrebno liječenje ne može provesti u ugovornim zdravstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj, a može se uspješno provesti u inozemstvu.

Samo u iznimnim slučajevima osiguranim osobama se može odobriti upućivanje u inozemnu zdravstvenu ustanovu i zbog liječenja drugih bolesti, koje nisu obuhvaćene ranije spomenutim bolestima, ali isto tako pod uvjetom da se liječenje takvih bolesti ne može provesti u ugovornim zdravstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj (članak 21. stavak 3. Pravilnika).

2. Što se smatra liječenjem u inozemstvu

Pod liječenjem, u smislu članka 25. stavka 2. Pravilnika, na koje se osigurana osoba može uputi na liječenje u inozemnu zdravstvenu ustanovu smatraju se sljedeći oblici zdravstvene zaštite:

- dijagnostički i terapijski postupci,
- operacijski zahvati uključujući i transplantacije organa koje se ne mogu provesti u ugovornim

zdravstvenim ustanovama u Republici Hrvatskoj,

- bolničko i ambulantno liječenje,
- kontrolni pregledi,
- dijagnostičke pretrage krvi i tkiva.

3. Kako se pokreće postupak upućivanja na liječenje u inozemstvo

Postupak upućivanja na liječenje u inozemstvo pokreće se **podnošenjem zahtjeva** osigurane osobe za upućivanje na liječenje u inozemstvo **Direkciji HZZO-a, Zagreb, Margaretska 3** i to za svaku pojedinačnu vrstu liječenja posebno (npr. zahtjev za bolničko liječenje, zahtjev za dijagnostičku pretragu, zahtjev za kontrolni pregled i sl.) te za svaki pojedinačni odlazak u inozemstvo posebno.

Da bi se mogao pokrenuti postupak odlučivanja o pravu osigurane osobe na upućivanje na liječenje u inozemnu zdravstvenu ustanovu osigurana osoba **je obvezna Direkciji HZZO-a dostaviti:**

- prijedlog za upućivanje na liječenje u inozemstvo izdan od referentnog centra Ministarstva zdravlja¹ nadležnog prema dijagnozi bolesti osigurane osobe za koju se predlaže upućivanje na liječenje u inozemstvo (u daljnjem tekstu: nadležni referentni centar)

ili

- prijedlog za upućivanje na liječenje u inozemstvo izdan od doktora specijaliste ili liječničkog konzilija ugovorne zdravstvene ustanove na sekundarnoj² i tercijarnoj³ razini zdravstvene djelatnosti u kojoj se osigurana osoba liječi u Republici Hrvatskoj
- odgovarajuću medicinsku dokumentaciju kojom se potkrjepljuje zahtjev za upućivanje na liječenje u inozemstvo.

U prijedlogu za upućivanje na liječenje u inozemstvo podnosioci prijedloga (nadležni referentni centar, doktor specijalist ili liječnički konzilij ugovorne zdravstvene ustanove), **obvezno predlažu i jednu ili više inozemnih zdravstvenih ustanova** koje mogu obaviti traženo liječenje.

Prijedlog za upućivanje na liječenje u inozemstvu podnosi se putem Pravilnikom propisane **posebne tiskanice „Zahtjev i prijedlog za upućivanje na liječenje u inozemstvo“**, koja ujedno predstavlja i zahtjev osigurane osobe kojim se pokreće upravni postupak za odlučivanje o pravu na upućivanje na liječenje u inozemstvo.

¹ Referentni centar Ministarstva zdravlja može biti zdravstvena ustanova ili dio zdravstvene ustanove, odnosno druga pravna osoba ili dio pravne osobe koja obavlja zdravstvenu djelatnost sukladno posebnome zakonu koja ispunjava normative i standarde za pružanje najsloženijih oblika zdravstvene zaštite.

² Zdravstvena djelatnost na sekundarnoj razini obuhvaća specijalističko-konzilijarnu i bolničku djelatnost.

³ Zdravstvena djelatnost na tercijarnoj razini uz obavljanje specijalističko-konzilijarnu i bolničku djelatnost obuhvaća i pružanje najsloženijih oblika zdravstvene zaštite iz specijalističko-konzilijarnih i bolničkih djelatnosti, znanstveni rad te izvođenje nastave na temelju ugovora za potrebe nastavnih ustanova zdravstvenog usmjerenja.

4. Prijedlog za upućivanje na liječenje u inozemstvo

Kao što je već navedeno, osigurana osoba zahtjev za upućivanje na liječenje u inozemnu zdravstvenu ustanovu podnosi putem iste tiskanice na kojoj **prijedlog za upućivanje** na liječenje u inozemstvo daje nadležni doktor **referentnog centra, odnosno doktor specijalista ili liječnički konzilij** ugovorne zdravstvene ustanove u kojoj se osigurana osoba liječi.

Tiskanicu „Zahtjev i prijedlog za upućivanje na liječenje u inozemstvo“ obvezan je u cijelosti popuniti nadležni doktor specijalist iz referentnog centra, odnosno doktor specijalist ili liječnički konzilij ugovorne zdravstvene ustanove koji predlažu liječenje u inozemstvu, osim točke 12. tiskanice koju je obvezna potpisati osigurana osoba, odnosno za dijete do 18. godine života, odnosno osobe pod skrbištvom njezin zakonski zastupnik, odnosno skrbnik.

Prijedlog - samo u okviru svoje djelatnosti

Prijedlog za upućivanje na liječenje u inozemstvo doktor specijalist iz referentnog centra, odnosno doktor specijalist ili liječnički konzilij ugovorne zdravstvene ustanove u kojoj se osigurana osoba liječi mogu dati **samo u okviru svoje djelatnosti**.

Sadržaj prijedloga

Predlagatelji upućivanja na liječenje u inozemstvo **pored dijagnoza bolesti** osigurane osobe obvezno **moraju navesti** i podatke o:

- tijeku bolesti osigurane osobe i dosadašnjem liječenju,
- razlozima zbog kojih predlažu upućivanje na liječenje u inozemstvo,
- vrsti i metodi liječenja koje se predlažu,

- inozemnoj zdravstvenoj ustanovi koja može pružiti traženo liječenje i koju predlažu,
- procjeni (očekivano) trajanja liječenja u inozemstvu u danima,
- vrsti prijevoznog sredstva do mjesta sjedišta inozemne zdravstvene ustanove, odnosno do zdravstvene ustanove (ovisno o zdravstvenom stanju osigurane osobe),
- potrebi pratnje osigurane osobe (od strane člana obitelji ili druge osobe, medicinske sestre/tehničar ili doktora),
- potrebi smještaja uz dijete za vrijeme bolničkog liječenja u inozemstvu (radi dojenja ili zdravstvenog stanja djeteta).

Postupak po zahtjevu bez prijedloga

Osigurana osobu koja uz zahtjev **ne priloži** prijedlog nadležnog doktora specijalista iz referentnog centra, odnosno doktora specijalista ili liječničkog konzilija iz druge ugovorne zdravstvene ustanove u kojoj se liječi u Republici Hrvatskoj pozvat će se da **u roku od 15 dana dostavi** prijedlog te ako u ostavljenom roku potonji ne bude zaprimljen u HZZO-u **zahtjev će se odbiti**.

Isto tako **odbit će se i zahtjev** osigurane osobe, **ako je prijedlog** za upućivanje na liječenje u inozemstvo **izdan od zdravstvene ustanove koja nema ugovor sa HZZO-om ili od zdravstvenog radnika privatne prakse - izabranog doktora.**

5. Odlučivanje o pravu na upućivanje na liječenje u inozemstvo

O pravu na upućivanje osigurane osobe HZZO-a na liječenje u inozemnu zdravstvenu ustanovu **odlučuje se rješenjem Direkcije HZZO-a.**

Rješenje se temelji na nalazu, mišljenju i ocjeni liječničkog povjerenstva Direkcije HZZO-a.

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija
Margaretska 3, 10000 ZAGREB
www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnateljica Tatjana Prenda Trupeć, mag. ing. el. MBA
Urednice priloga: Jasenka Pap, dipl. iur., Nevenka Mirković, dipl.iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

Od 1. do 8. rujna 2015. godine liječnički timovi će u popodnevним satima obavljati dodatne prve preglede i dijagnostičke postupke osiguranim osobama Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje

Povećanje aktualne vrijednosti mirovine za 0,3 posto

Upravno vijeće Zavoda je na temelju objavljenih službenih podataka Državnog zavoda za statistiku o nominalnom indeksu bruto plaća i indeksu potrošačkih cijena za razdoblje I.-VI. 2015. u odnosu na razdoblje VII.-XII. 2014. donijelo **Odluku o aktualnoj vrijednosti mirovine od 1. srpnja 2015.**

Nova aktualna vrijednost mirovine za jedan osobni bod, radi određivanja mirovine i usklađivanja mirovina i ostalih prava iz mirovinskog osiguranja, od 1. srpnja 2015. iznosi 61,10 kn.

Nova aktualna vrijednost mirovine izračunata je tako da je dosadašnja aktualna vrijednost mirovine u svoti od 60,92 kn usklađena po stopi koja se dobije kao polovica zbroja stope promjene prosječnog indeksa potrošačkih cijena u prethodnom polugodištu i stope promjene nominalnog indeksa bruto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u prvom polugodištu 2015. u odnosu na polugodište koje mu prethodi. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, stopa promjene indeksa potrošačkih cijena u prvom polugodištu 2015. godine u odnosu na drugo polugodište 2014. iznosila je 0,20%, (pad 0,20%), a stopa promjene nominalnog indeksa bruto plaće svih zaposlenih u Republici Hrvatskoj u istom razdoblju iznosila je 0,80% (porast 0,80%), tako da polovica zbroja stopa promjene iznosi 0,3%.

Mirovine povećane prema novoj aktualnoj vrijednosti isplaćuju se u rujnu (mirovina za kolovoz), zajedno s razlikom za srpanj.

Također je donesena i **Odluka o najnižoj mirovini za jednu godinu mirovinskog staža od 1. srpnja 2015.**, prema kojoj najniža mirovina za svaku godinu mirovinskog staža od 1. srpnja

iznosi 59,23 kn te **Odluka o osnovici za određivanje naknade zbog tjelesnog oštećenja i o usklađivanju novčanih naknada zbog tjelesnog oštećenja od 1. srpnja 2015.**, prema kojoj osnovica za određivanje naknade zbog tjelesnog oštećenja, nastalog zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, od 1. srpnja iznosi 1.216,67 kn.

Podsjećamo – važno je znati

- **Vlada RH je na sjednici održanoj 26. kolovoza 2015. donijela Uredbu o izmjeni i dopuni Zakona o mirovinskom osiguranju i Uredbu o izmjenama i dopunama Zakona o obveznim mirovinskim fondovima. Uredbe su objavljene u Narodnim novinama, broj 93, od 28. kolovoza 2015., a stupaju na snagu 1. rujna 2015.**

Vlada je uredbama izmijenila zakone o mirovinskom osiguranju i obveznim mirovinskim fondovima kako bi se sredstva jednog dijela osiguranika (djelatne vojne osobe, policijski službenici i ovlaštene službene osobe), koji mirovine ostvaruju prema posebnim propisima, mogla prenijeti iz drugoga u prvi stup mirovinskog osiguranja jer pravo na mirovinu ostvaruju samo u obveznom mirovinskom osiguranju na temelju generacijske solidarnosti (I. stup).

- **Na internetskim stranicama Zavoda objavljen je novi broj Statističkih informacija, broj 2/2015. (srpanj 2015.). Tiskovine Zavoda dostupne su u digitalnom obliku, na internetskoj stranici, u rubrici "Publikacije".**
- **Zavodu je omogućeno elektroničko preuzimanje podataka iz e-Matice o statusu učenika (online aplikacija preko koje Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta vodi centralizirani sustav najvažnijih podataka o učenicima, djelatnicima i ustanovama**

osnovnih i srednjih škola), stoga korisnici obiteljske mirovine i doplatka za djecu više ne trebaju dostavljati potvrde o redovitom školovanju za djecu koja se školuju u osnovnim i srednjim školama u RH. **Korisnici koji imaju prebivalište u inozemstvu ili su polaznici viših škola i fakulteta i dalje trebaju Zavodu dostavljati potvrde o redovitom školovanju.**

- **Korisnicima prava na invalidsku mirovinu zbog potpunog gubitka radne sposobnosti, nakon ispunjenih uvjeta za starosnu mirovinu, invalidska mirovina prevodi se, po službenoj dužnosti, u istoj svoti, na starosnu mirovinu.**
- **Pojedinačni razgovorni dani s predstavnicima austrijskog mirovinskog osiguranja planirani su 16. rujna 2015. u Čakovcu i 17. rujna 2015. u Varaždinu, a razgovorni dani s njemačkim nositeljem mirovinskog osiguranja planirani su 8. prosinca 2015. u Splitu i 9. i 10. prosinca 2015. u Imotskom, o čemu će osiguranici biti na vrijeme obaviješteni.**
- **Sustav e-Građani bilježi sve veći broj korisnika, kao i povećanje broja dostupnih usluga. Od početnih 14 usluga danas postoje već 24 usluge dostupne e-Građanima.**

Na internetskim stranicama Vlade RH objavljeno je da su se građani koristili navedenim uslugama ukupno 2 771 978 puta, a najčešće su koristili e-uslugu Osobni korisnički pretinac s 912 500 prijava. Na drugom mjestu je usluga e-radna knjižica (378 521 prijava), zatim e-Matica (254 615), e-usluge Porezne uprave (248 234) i HZMO korisničke stranice (195 252).

Od jeseni građani mogu očekivati nove usluge, kao što je prijava boravišta pomoću e-osobne iskaznice, izdavanje uvjerenja o nekažnjavanju, prijava novorođenog djeteta te druge usluge.

KORISNICI MIROVINA - u kolovozu 2015.

VRSTE MIROVINA	UKUPAN BROJ KORISNIKA	PROSJEČNE SVOTE MIROVINA
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	502 585	2.467,49 kn
Starosna mirovina za dugogodišnje osiguranike - čl. 35. ZOMO	7 876	3.420,52 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO	86 971	2.149,09 kn
Prijevremena starosna mirovina	166 065	2.327,27 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO	55	2.662,69 kn
Invalidska mirovina	137 552	1.842,10 kn
Obiteljska mirovina	230 208	1.878,60 kn
UKUPNO - ZOMO	1 131 312	2.233,21 kn
Prema Zakonu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba - DVO, PS, OSO		
Ukupno	13 305	3.474,84 kn
Prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji - ZOPHBDR		
Ukupno	72 350	5.100,53 kn
Prema Ugovoru između RH i BiH o suradnji na području prava stradalnika rata u BiH koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih obitelji - HVO		
Ukupno	6 851	2.804,63 kn
SVEUKUPNO	1 223 818	2.419,41 kn

PROSJEČNA MIROVINA (ZOMO) bez međun. ugovora - isplata u kolovozu 2015. -	Iznos u kunama	Njen udio u plaći za lipanj 2015. (5.810,00 kn)
Prosječna mirovina za srpanj 2015.	2.473,49 kn	42,57%
Prosječna ukupna starosna mirovina za srpanj 2015.	2.725,28 kn	46,91%
Prosječna starosna mirovina za srpanj 2015. s m. stažem od 40+ godina	4.096,34 kn	70,50%

Korisnici mirovina - muškarci (45,71%)	559 427
Korisnici mirovina - žene (54,29%)	664 391
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika	1 : 1,21
Udio ukupnog broja korisnika mirovina s m.stažem od 40+ godina u ukupnom broju korisnika mirovina - ZOMO	13,96%
Udio broja korisnika starosnih mirovina s m. stažem od 40+ godina u ukupnom broju korisnika mirovina - ZOMO	19,39%
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	30 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	70 godina
Potrebna sredstva za isplatu mirovina i mirovinskih primanja	3.048.000.000 kn

Od obrade mirovina za srpanj 2015. (isplata u kolovozu 2015.) zbog nedostavljenog OIB-a HZMO-u (Uredba o dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju, NN br. 112/2013) obustavljena je isplata mirovine za 2 149 korisnika (39 korisnika mirovine s prebivalištem u RH i 2 110 u inozemstvu).

NAKLADNIK: HZMO - Središnja služba
UREĐUJE: Odjel za odnose s javnošću
A. Mihanovića 3, 10 000 Zagreb

www.mirovinsko.hr
e-mail: urednistvo@mirovinsko.hr
fax: 01/4595-168

Za nakladnika:
Srećko Vuković

Uređuje i grafički priprema:
Odjel za odnose s javnošću

Zašto hrvatski umirovljenici nisu ugrožene skupine za dodjelu subvencije?

Prema definiciji iz Zakona o socijalnoj skrbi, socijalna skrb je organizirana djelatnost od javnog interesa za Republiku Hrvatsku čiji je cilj pružanje pomoći socijalno ugroženim osobama, kao i osobama u nepovoljnim osobnim ili obiteljskim okolnostima, koja uključuje prevenciju, promicanje promjena, pomoć u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba i podršku pojedincu, obitelji i skupinama, u svrhu unapređenja kvalitete života i osnaživanja korisnika u samostalnom zadovoljavanju osnovnih životnih potreba te njihovog aktivnog uključivanja u društvo.

Dugačka definicija, ali ponešto drukčija u praksi. Nakon što je Vlada RH donijela Uredbu o kriterijima za stjecanje statusa ugroženih kupaca energije iz umreženih sustava, koja stupa na snagu 1. listopada, amandmanom su pojednostavljene procedure.

Osnovni kriterij za dodjelu najavljenog vaučera za struju od 200 kuna trebao bi biti sveopća socijalna ugroženost. Analizirajući tablicu s podacima HZMO-a iz srpnja 2015. godine o visini mirovine u odnosu na broj korisnika, teško je shvatljivo kako blizu 100 tisuća starijih osoba koje primaju mirovinu do 500 kuna nije zadovoljilo kriterij da im se subvencionira račun za električnu energiju u najavljenom iznosu od 200 kuna.

Osoba koja živi od mirovine do 500,00 kuna mjesečno trebala bi u potpunosti zadovoljavati sve odredbe iz definicije o socijalnoj skrbi: socijalno ugroženi, nepovoljne osobne ili obiteljske okolnosti, nemogućnost zadovoljavanja osnovnih životnih potreba, nekvaliteta života, totalna isključenost iz društva.

Pa u čemu je onda «kvaka»?

Sustav je odlučio da su kriterij zadovoljili samo korisnici socijalne skrbi i korisnici stalne socijalne pomoći.

Hrvatski umirovljenici pozdravljaju svaku odluku sustava da se pomogne socijalno ugroženim sugrađanima. No, isto tako opravdano se pitaju da li zato što su stari, slabovidni i nagluhi, uz grijanje i toplu vodu, ne trebaju slušati radio, gledati televiziju i čitati ili je cilj sustava potpuno ih isključiti iz društva.

Javnost ni jednim slovom ne komentira ovu diskriminaciju, jer ta ista javnost vjerojatno nema pojma da u Hrvatskoj netko prima „mirovinu“ do 500 kuna i od toga živi cijeli mjesec.

Stari su u Hrvatskoj nepotrebni, stvaraju samo trošak i nikome ne trebaju i šteta je što još uvijek nisu na snazi spartanski zakoni, pa da se starci lijepo mogu odvesti na planinu i ostaviti. Dnevno

u medijima može čuti i kako je umirovljenika previše.

Bili stari i siromašni, umirovljenici su još uvijek živi ljudi, naši sugrađani, koji očekuju i trebaju pomoć sustava. A sustav ih ne želi ni vidjeti ni čuti, a kamoli pomoći. Osiromašeni umirovljenici štete u strahu i neznanju da im sustav, koji se stalno prijeti, ne uzme i ovo malo što imaju. Kao prepreka im se uzima to što možda još uvijek imaju otkupljeni društveni stan i možda komad zemlje u bespuću zabiti, naslijeđen od predaka.

Ovom odlukom Vlada je grubo prekršila direktivu EU prema kojoj je obvezna siromašnim građanima sufinancirati dio cijene struje, plina i grijanja. Ulaskom u EU Vlada preuzela obaveze iz direktive Europske unije prema kojima je do početka svibnja ove godine morala donijeti i uredbu kojom bi se siromašnim kućanstvima subvencionirao dio spomenutih režijskih troškova. Trebala je definirati energetska siromaštvo i razviti strategiju potpore. Također, donošenjem Zakona o energiji morala je utvrditi i svoje obaveze s obzirom na činjenicu da je u zakonodavstvo uveden pojam „siromašne osobe“ te definirati tko je „zaštićeni kupac“, kako bi mu mogla omogućiti subvencioniranu cijenu režijskih troškova. (Mirjana Pavačić-Pender)

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske

Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb, Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: Telefon/faks: 01/4655 146; 01/4635 202
E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Nenad Pejušković

Tisak: GMG GRAF, Sesvete

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. Glasilo SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13. Zakona o porezu na promet, oslobođen obveze plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 4.000 kn; za pola stranice 3.000 kn i za četvrtinu stranice 2.000 kn.

NOVE POVLASTICE ZA ČLANOVE SUH-A

POLA KARTE ZA VLAK: Sindikat umirovljenika Hrvatske 17. kolovoza je zaključio Ugovor o povlasticama u željezničkom prijevozu za članove SUH-a i članove njihove uže obitelji (bračni partneri i djeca) na rok od godine dana. Korisnici usluga prijevoza po povoljnijoj tarifi obavezni su kupiti iskaznicu K-50 koje se prodaju na blagajnama HZ-a, te nakon toga mogu kupovati pojedinačne prijevozne karte za jednosmjerna putovanja s popustom od 50 posto. Detalji ugovora se nalaze na web stranici SUH-a www.suh.hr

JEFTINIJE U TERMAMA LAKTAŠI: U poboljšanoj ponudi Terma Laktaši članovi SUH-a će za trodnevni aranžman sa smještajem u izvrsnom hotelu San, tri puna pansiona, liječnički pregled te po tri terapije dnevno, uz korištenje Bisernog izvora, te zatvorenog i otvorenog bazena s termalnom vodom, platiti samo 68 eura po osobi. Takav desetodnevni aranžman, s individualnim programom liječenja vodom, te bogatom turističkom ponudom, platit će samo 200 eura!

MESO NA RATE: Članovi SUH-a iz Zagreba i Zagrebačke županije imaju priliku kupovati na tri rate meso kod Milivoja Medvena, vlasnika MM mesne industrije Medven d.o.o. iz Krašića. Upiti na telefon: 01/6270-258.

Pljesak za zaslužne

Podružnica SUH-a Oporovec održala je svoju redovnu izvještajnu skupštinu na kojoj su svi izvještaji usvojeni uz pohvale, no ipak je predsjednik Marijan Jardas iskazao zabrinutost zbog problema opadanja članstva, jer stari umiru, a novi umirovljenici se ne aktiviraju. Isto tako zbog teških materijalnih mogućnosti većine umirovljenika koji žive na rubu siromaštva, nije više moguće samostalno organizirati izlete, pa to čine uz sudjelovanje susjednih podružnica Granešinski Novaki, Podsljeme, Miroševac i Studentski grad. Marljive aktiviste iz Izvršnog odbora podružnice poimence je prozvao i nagrađeni su pljeskom prisutnih. Simbolična je to zahvalnost, ali velika i od srca, jer daju svoje slobodno vrijeme za zajedničko druženje i pomoć potrebitima u lokalnoj zajednici.

Potpredsjednica SUH-a Milica Čavkić pohvalila je podružnicu zbog uspješnog sudjelovanja u svim zajedničkim aktivnostima SUH-a, te ih pozvala da nove članove motiviraju povlasticama i popustima koje SUH osigurava za svoje članove. Predsjednica Povjereništva SUH Zagreb Biserka Budigam naglasila je kako su ove godine izostala sredstva Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, pa je teže organizirati aktivnosti, ali vjeruje u entuzijizam umirovljenika.

Nakon radnog dijela Skupštine, nakon bogate zakuske započeo je ples i druženje do „sitnih sati“.

SLAVONSKI BROD

Uvijek spremni za izlete

Lijepo vrijeme za brojne članove brodske podružnice Sindikata umirovljenika pravo je vrijeme za organizirane izlete. Članovi to jedva čekaju, pa se i nakon povratka sa 12-dnevnog ljetovanja na Korčuli nastavlja organiziranjem lutanja sa svrhom.

Nedavno je 70-ak članova bilo na cjelodnevnom izletu u Tuzli, gdje su posjetili tamošnja Slana jezera bogata svim uvjetima za ugodu i kupanje u ljekovitoj vodi, a pri tom su razgledali neolitsko sojeničko naselje s pripadajućim muzejskim postavom.

- Interes našeg članstva za izlete je nezaustavljiv, pa ovih dana krećemo put Bizovca. Ide nas 67-ero, a planiramo i posebne izlete u Ilok, Vukovar, pa i Trsat - kaže predsjednik podružnice Ivica Šimek.

Da sve ne bude samo na izletima pobrinulo se vodstvo podružnice kada su posjetili umirovljenike smještene u obiteljskom domu Lazić u Slavonskom Brodu, gdje su domske štíćenike nadarili voćem, sokovima i drugim poklonima, a domaćini su zauzvrat za goste priredili zajednički ručak i druženje, uz glazbu i pjesmu. Na isti način planiraju posjetiti i druge domove u kojima treću mladost žive brodski umirovljenici. (Boris Gajdukov)

VRBOVEC

Članice pobrale većinu prvih nagrada

Posljednjih dana kolovoza Vrbovec je zamirisao zamamnim mirisima hrane. Održana je 35. turističko-kulinarska manifestacija „Kaj su jeli naši stari.“ Njezini osnivači tamo daleke 1981. godine, kada su pokrenuli ovu jedinstvenu manifestaciju nisu mogli niti slutiti da će se održati punih 35 godina i to na tako visokom nivou. To je najbolja manifestacija Hrvatske u 2014. godini koju je u konkurenciji 128 manifestacija za takvu proglasila struka. Treba dodati da su u tu manifestaciju najvećim dijelom niti utkale amaterske udruge žena vrbovečkog područja koje strpljivo režu, sjeckaju, melju, kuhaju i peku jela naših starih i svake ih godine donose i prezentiraju na manifestaciji

Podružnica SUH-a Vrbovec sudjeluje od svog osnutka prije dvadeset godina, a osvajala je razne nagrade. I prošle godine tri nagrade, ali ove godine sve tri osvojene nagrade su bile - prve, i to: „zlatna medalja“ za glavno jelo - junetina na lovački način s knedlima od kruha, prva nagrada za desert - dizana štrudla od sira, te apsolutna pobjeda za vrbovečku peru, svojevrsnu slanu

pitu od sira, jaja i vrhnja.

Uspjeh je to veći, što se natjecalo ukupno 15 udruga vrbovečkog kraja, a na čelu komisije od tri profesionalna kuhara bio je poznati šef Branko Ognjenović. „Ja sam dugogodišnji kuhar i ne bi se usudio upustiti u pripremu toga tijesta „protiv“ vas. Što vi to u sindikatu radite s tijestom da to tako dobro ispadne?“, komentirao je Ognjenović. A kad je riječ o glavnom jelu, komentar je bio podjednako pun divljenja: „Junetina se trebala pirjati bar tri do četiri sata da bude tako fino mekana, a da se ne raspada“. A štrudla? Rekao je da ga je tako fascinirala da ju je došao naknadno kupiti za svoju obitelj. Čestitke predsjednici podružnice Božici Grden i marljivim članicama koje su impresionirale i goste i stručnjake!

Sportsko edukativni projekt „Pokreni se“ završio je aktivno na Europskom trgu u Zagrebu, 12. rujna 2015. godine, na kojem su stotine vježbača vježbali na tzv. „kružnom treningu“. Članice Po-

STUDENSKI GRAD

Pokrenuli smo se!

družnice SUH-a Studentski grad i ove su godine, kao i prethodne, podržale projekt u velikom broju. Prijavu za sudjelovanjem ispunile su još u lipnju i njih petnaestak spremno je vježbalo s mnogobrojnim vježbačima mlađe i starije dobi.

Projekt se već treću godinu za redom održava u gradovima diljem Hrvatske, a ove je godine zaživio u Puli, Zadru, Dubrovniku, Vukovaru i Zagrebu. Njime se nastoji potaknuti neaktivne osobe u Hrvatskoj, a kojih je 65 posto, na aktivnost kako bi unaprijedili kvalitetu vlastitog života. U Zagrebu se cijeli tjedan promovirao sport u sklopu Europskog tjedna sporta, a završnica je bila na Europskom trgu.

Obzirom da članice Studentskog grada redovno vježbaju dva puta tjedno po sat vremena u dvorani istoimenog Mjesnog odbora, s velikim su zadovoljstvom podržale ovu akciju. (Snježana Živčić)

GRANEŠINSKI NOVAKI

Ljeto za sjećanje

Za vrijedne umirovljenike Podružnice SUH-a Granešinski Novaki najtopliji dio godine protekao je radno i uspješno, a nadasve druželjubivo. Počelo je lipanjskom zabavom na otvorenom. Vrijeme je poslužilo i u srpnju, a vrhunac se zbio u kolovozu kada se na maloj terasi tražio stolac više. Uz svijeće je zaplesalo osamdesetak umirovljenika, a nezaobilazni zabavljači Ivica i Branko svirali su i pjevali duboko u noć. Družina iz Granešinskih Novaka ovoga se ljeta zabavljala i na morskoj obali u suradnji s podružnicama iz Miroševca i Podsljemena.

Od nekoliko jednodnevnih izleta na otok Krk i u Crikvenicu, posebno je upečatljivo bilo kupanje, druženje i atmosfera u Njivicama kada je predsjednica Barica Čuček, uz pomoć tajnice Vesne Turčin, napunila čak dva autobusa. Time je okrunjena ideja čija je realizacija uspjela zahvaljujući suradnji sa susjednim podružnicama Miroševac i Podsljeme: spajanje ljudi na zajedničkim putovanjima i druženjima. Bilo je to ljeto za sjećanje. Stiže jesen kad se ubiru plodovi rada za predsjedništvo i radnu grupu, stižu novi izazovi, novi planovi...

Nakon druženja uz glazbu, u rujnu se organizira i izlet u berbu grožđa u Kloštar Podravski. A slijedi još puno aktivnosti, kako bi svakodnevni, nekad i tegobni život umirovljenika, bio radosniji i u dobrom društvu.

POSLJEME - ZAGREB

Pula u srcu

Podružnica SUH-a Podsljeme, broji više od sto članova, te je masovnošću i djelovanjem postala značajni čimbenik društvenog i kulturnog zbivanja Podsljemenskog kraja. Naše djelovanje prepoznala i Mjesna samouprava gradske četvrti te nam jednom godišnje plaća prilično skupe troškove prijevoza autobusom za destinaciju koju sami odaberemo. Tako smo prošle godine na račun Gradske četvrti posjetili Nacionalni park Brijuni, a ove godine izabrali smo Pulu, grad s najviše rimskih spomenika na hrvatskom dijelu Jadrana.

Za trosatni obilazak kulturno-povijesnih sadržaja angažirali smo turističku voditeljicu Anu Golubić, koja nam je iscrpno pričala o povijesnim znamenitostima rimskog, srednjovjekovnog i novijeg doba grada Pule. Obilazak smo započeli s detaljnim razgledom pulske Arene uključujući i podzemne hodnike ispunjene mnoštvom antičkih amfora, rekonstruiranim napravama i kartama staroga Rima i Istre. U blizini amfiteatra nalazi se lijepo uređeni Titov park poznat po brojnim spomenicima iz novije povijesti.

Potom smo krenuli put staroga grada. Prvo smo naišli na antičku znamenitost Dvojna vrata kroz koja se ulazi u Mauzolej i Arheološki muzej. Dvojna vrata su jedna od desetak vrata koja su činila sastavne dijelove gradskih zidina. Stotinjak metara dalje došli smo do Herkulovih vrata, najstarijeg sačuvanog spomenika izgrađenog sredinom prvog stoljeća prije Krista. Na ulazu u Decumanus (glavnu rimsku ulicu, danas pješačka zona), nalaze se najljepša i najpoznatija Zlatna vrata, koja su nezaobilazna destinacija svi turističkih posjetitelja grada Pule.

Slijedeći razgled bio je prekrasan, u novije vrijeme pronađen podni rimski mozaik nazvan „Kažnjavanje Dirke“. Potom dolazimo na Forum, glavni rimski trg s Augustovim hramom i Gradskom vijećnicom. Augustov hram bio je posvećen prvom rimskom caru Augustu Oktavijanu, sagrađen dvije godine prije Krista.

Pulska katedrala bila je za umorne šetače završna točka razgleda. Kondicijski spremniji krenuli smo još strmim stepenicama put Povijesnog muzeja na brdo Vidikovac. Umorni, ali sretni vratili smo se do Danteovog trga i restorana gdje su nas čekali naši umirovljenici slabije kondicijske spreme koji su svoj obilazak preplovali te smo se svi zajedno osvježili pićem dobrodošlice i bogatim ručkom. Nakon kraćeg podnevno odmora krenuli smo našim autobusom na kupanje na najpoznatiju i najljepšu pulsku plažu Verudelu. (Ivan Ročić)

Pula dobila Dnevni centar

U Puli se od srpnja ove godine provodi projekt pod nazivom Gerontološki centar Vila Trapp, odobren u okviru Operativnog programa „Razvoj ljudskih potencijala 2007.-2013.“ koji će biti sufinanciran sredstvima Europskog socijalnog fonda. Nositelj projekta je Dom za starije i nemoćne osobe „Alfredo Štiglic“ u Puli, a provodit će se u partnerstvu sa Gradom Pula i pulskom podružnicom Sindikata umirovljenika. Cilj projekta je širenje mreže socijalnih usluga usmjerenih starijim osobama.

Prema popisu iz 2011. godine na području Pule bilo je 11.104 (ili 19,3 posto) osoba starijih od 65 godina, a 1991. godine taj udio je iznosio 11,76 posto. Među populacijom starijih osoba znatan broj je onih koji žive sami, te nemaju srodnika kao ni drugih osoba koji bi o njima brinuli. Smještajni kapaciteti u domovima za starije osobe su nedostadni, što nameće potrebu uvođenja i razvoja izvaninstitucionalnih oblika skrbi za starije osobe. Skrb za starije osobe utvrđena je i kao prioritetno područje u Planu za zdravlje Istarske županije, kao i u Planu za zdravlje Grada Pule.

Zbog navedenih prilika svako širenje mreže socijalnih usluga je značajno i dobrodošlo, tako da je ovaj projekt veliki doprinos sveukupnoj brizi za starije osobe. U okviru projekta Gerontološki centar Vila Trapp organizirat će se dnevni boravak za starije osobe, pružanje usluga pomoći u kući i savjetovništvo za starije osobe. Tu će se osigurati i umrežavanje svih subjekata koji skrbe o starijim osobama u Puli i moći će se dobiti i informacije o postojanju i razvoju novih usluga za starije osobe.

Projektom se osigurava osposobljavanje za posao njegovateljice za deset osoba koje brinu o starijim osobama, njihovo zapošljavanje kao i boravak za desetak starijih osoba u Dnevnom centru. Dnevni centar je smješten u prostorijama Vile Trapp koju je Grad Pula ustupio za provedbu tih aktivnosti. Već od rujna u njemu će boraviti starije osobe. Boravak se predviđa u trajanju od 12 sati dnevno u kojem periodu se uz smještaj osigurava prehrana, zdravstvena skrb i okupacijske aktivnosti.

Potom će se za dvadeset osoba koje brinu o starijim članovima svoje obitelji, a nisu zaposlene, osigurati program podrške za zapošljavanje. Za njih će se organizirati grupne radionice radi stjecanja dodatnih znanja za predstavljanje poslodavcu, rad na osvješćivanju vlastitih kompetencija uz organizaciju susreta sa mogućim poslodavcima.

Zadatak pulskog SUH-a je organizacija tečaja za volontere koji pokažu spremnost da brinu o starijim osobama u njihovom domu. Nakon završene edukacije dvoje volontera bi bili angažirani u radu s korisnicima u Dnevnom centru, dok će dio njih odlaziti u kuće kod starijih teže pokretnih osoba. Njihova će obaveza biti donošenje namirnica i drugih potrepština, naručivanje i donošenje lijekova, briga o redovom uzimanju lijekova, briga o liječničkim kontrolama, druženje, šetnja, pomoć u vođenju domaćinstva i briga o drugim osobnim potrebama korisnika. Ovom se aktivnošću smanjuje socijalna isključenost starijih osoba i u znatnoj mjeri doprinosi se odgađanju institucionalizacije.

U daljnjem razvoju Gerontološkog centra planira se umrežavanje i intersektorska suradnja i koordinacija rada svih pružatelja socijalnih usluga na nivou grada. Cilj je koordinirati aktivnosti u pružanju usluga prema starijim osobama i odabir najadekvatnije usluge, međusobno informiranje o korisnicima, praćenje korisnika, zajednički dogovor i izrada plana aktivnosti. U okviru Savjetovništva osigurati će se podrška obiteljima u teškoćama uz mogućnosti da zainteresirane osobe dobiju informacije o načinu i mogućnostima rješavanja potreba za starije osobe. Štampati će se Vodič za stare i nemoćne čime će se postići veća informiranost zajednice i pojedinaca o postojanju svih svrsta usluga i o uvjetima i mjestu njihova ostvarivanja u lokalnoj sredini.

U okviru pulske podružnice Sindikata umirovljenika već se dva-

naest godina provodi program volonterske skrbi za starije osobe, te je po svom značaju postao prepoznat u našoj sredini i to je ujedno razlog sklapanja partnerstva sa Domom za starije i nemoćne osobe „A. Štiglic“ u Puli provedbi ovog projekta.

Predsjednica pulske Podružnice Sindikata umirovljenika Neta Žiković izrazila je na predstavljanju projekta veliko zadovoljstvo uvođenjem svakog novog oblika skrbi koje je usmjereno prema starijim osobama. (Zorica Drandić)

UMAŽANI NA ŠPANCIRFEST!

Umažani su pohodili Špancirfest! Podružnica SUH-a Umag organizirala je jednodnevni izlet u Varaždin, i stigli su na vrijeme kako bi mogli prisustvovati postrojanju počasnih gardi.

Nakon razgleda gardi uputili su se na obilazak lijepih gradskih ulica, gdje smo imali priliku vidjeti veliku ponudu artikala starih zanata. Nudile su se razne rukotvorine, alati, igračke, keramičko posude i razni predmeti za domaćinstvo. Mogli su promatrati meljavu brašna na starom drvenom mlinu, a bilo je i ponude raznih proizvoda iz kućne radinosti: sokova, marmelade, likera, kolača, pa i domaćih mesnih preradevina. Ponuda je bila obilata - lijepo za oči, ugodno za nepce i opasno za novčanik. Razgled je mogao duže trajati, ali su brzo izgubili snagu, s obzirom na vremenske prilike - termometar je bio opasno visok. U obližnjem restoranu posluženi su domaćim specijalitetima, a posebno ih je dojmila posluga u lijepim keramičkim posudama izrađenim u domaćem obrtu.

Nastavili su put prema Čakovcu, gdje su razgledali s prekrasan centralni park, stari dvorac - muzej i centar grada. Slijedio je povrat kući preko Slovenije, uz obavezno zaustavljanje u Trojnama, kako bi mogli kušati poznate krafne. Iskoristili su priliku i nazdravili pjenušcem, koji im je ponudio organizator izleta.

Prije rastanka u autobusu su izvješteni o aktivnostima koje se planiraju do kraja godine i to: susret povodom Dana treće životne dobi, višednevni izlet u Berlin, sudjelovanje na sportskim igrama Istarske županije, susret s kolegama iz SPICGL-Domio Tries- te, te druženja na kraju godine.

Kako odlazimo u vječnost

Važno dopustiti ljudima da se s vama oproste. Pripremite se za smrt prije njenog dolaska. Recite okolini svoje želje. Imate ne samo pravo, već i dužnost spram ljudi koji vas vole i poštuju omogućiti im da se s vama oproste

U posljednje vrijeme u bliskoj okolini, u obiteljima mojih prijatelja i rođaka, dogodilo se mnogo umiranja njihovih bližnjih. Pohodila sam tako mnogo ispraćaja s ovoga svijeta. Svi ti ispraćaji bili su tako isti - a opet tako posebni. Često su odavali značajke osobnosti preminule osobe, a u većini slučajeva, sve je bilo prema posljednjjoj želji umrlog.

Posljednji ispraćaj prema želji umrlog je u svakom slučaju odraz njegove osobnosti i načina života, ali i odnosa prema članovima obitelji, suradnicima i prijateljima.

Generalka za baku

Priče koje pokazuju svu neobičnost želja nisu izmišljene: ispričali su mi ih suradnici ili prijatelji, a neke sam i sama čula od stvarnih osoba, od kojih su neke bile u posljednjim trenucima života, dok su druge bile relativno mlade.

Baka jedne gospođe je svoje mlade ukućane detaljno uputila kako želi da izgleda odar na koji će je položiti, što želi da joj odjenu... Ne vjerujući prisutnima da su sve dobro shvatili, naredila je da urede veliki kuhinjski stol, sama je odjenula crnu svilenu haljinu i obula cipele koje je po mjeri naručiteljice napravio ondašnji (sada blagopodivajući) poznati zagrebački postolar gospon Puh iz stare Vlaške vullice. Legla je na stol, prisutne dame su joj morale namjestiti haljinu, prekrižila je ruke u koje su joj po propisu namjestili krunicu. Pored uzglavlja stajala su dva visoka drvena stalka, a na njima dva velika tegla s velikim asparagusima. U svijetnjacima su gorjele svijeće, a ogledala u sobi bila su zastrta crnim platnenim pokrovom. Prisutni, osobito djeca nisu mogli zadržati smijeh pa se i baka samazadovoljno nasmiješila i zaključila da je sve jako dobro izrežirala i da će sve biti „kako Bog zapovijeda“. Sad može umrijeti. No poživjela je ona sretno s bližnjima još dosta godina. Što reći o baki? To je osoba strogo i tradicionalno odgojena, žena potisnutih emocija koja je živjela poštujući tradiciju i obitelj iznad svega i služeći im do kraja.

Druga je priča je o gospodinu koji je radio u jednoj našoj nekad velikoj, a sada još uvijek značajnoj prehrambenoj industriji. Živio je sam i nije imao obitelj koja bi mu organizirala sprovod, pa je odlučio sam to učiniti, kako bi uz sve osta-

lo vidio i tko će sve doći na posljednji ispraćaj. Ni sada bivši kolege s posla (koji su mi ispričali priču) ne znaju kako je uspio organizirati svoj pravi sprovod. No iz tvornice su došla trojica kolega, pa je bio jako razočaran. I mnogi su se tada sigurno razočarali, shvativši kako se događa da čovjek tu pored nas živi sam, umire sam i odlazi na posljednje počivalište sam. Nitko za njim ne tuže ga a rijetki ga se sjetu u nekim neobičnim okolnostima, ponekoj neobičnoj priči. Vjerujem da je bilo onih koji su ga poznavali i koji su zažalili što onda nisu otišli.

Grobnica i popevke

Vjerujem da je danas drugo vrijeme i da su drugi običaji. U Zagrebu najveći broj umrlih ima ispraćaj na krematoriju. Ni dva ispraćaja nisu ni približno slična, iako nam se na prvi pogled, dok naručujemo hoćemo li koristiti veliku ili malu dvoranu čini da su to samo dvije mogućnosti, ali ako k tome dodamo hoće li obred voditi svećenik i koje će vjere biti, već se multipliciraju mogućnosti. Biramo vrstu glazbe koja će pratiti obred, pitaju nas koliko rodbine će stajati uz odar, hoće li biti oproštajnih govora ili počasna straža, koliko je star umrli i niz detalja koji na koncu čine upravo te različitosti.

Najčešće svatko od nas još za života odredi kakav sprovod želi imati. Netko želi zadiviti svijet sjajnim sprovodom, želi da ga pamte po ispraćaju u vječnost, raskoši lijesa i ljepoti cvjetnog aranžmana, broju vijenaca, odabranoj glazbi. Takve osobe za života uštede novce i ostave rodbini da ih se sahrani prema njihovim željama. Bila sam na sprovodu osamljenog čovjeka koji je bio podstanar i živio je vrlo skromno, a mi susjedi i poznanici o njemu nismo znali gotovo ništa. Njegov ispraćaj iz mrtvačnice na Mirogoju odveo nas je do vellebne grobnice sa spomenikom od crnog mramora i uklesanim njegovim imenom i datumom rođenja, pa je samo još trebalo upisati datum njegove smrti. Obred su vodila tri svećenika i svirala je vatrogasna kapela iz Zagorja odakle je susjed bio rodom. Na ispraćaju je bilo čak pedesetak ljudi koji su gotovo svi pohrlili u obližnji restoran da se malo druže i da se svakako sjetu zajedničkog djetinjstva u Za-

gorju. Sigurno će dugo pamtiti umrloga ne po njegovim uspjesima u životu, nego po gala sprovodu. I eto tako neki nas iznenade poslije smrti. Bio je običan, pomalo nevidljiv za života, a velik po smrti.

Pitala sam neke moje prijatelje i poznanike kakav sprovod žele. Nekoliko ih je reklo da o tome još nisu ozbiljno razmišljali i u šali dodalo da im se još ne umire. Jedna gospođa je rekla da bi najviše voljela da joj na sprovodu pjeva dalmatinska klapa, a druga da joj pjeva muški oktet. Činilo mi se da svaka misli da će ona sve čuti i da bira glazbu za svoje zadovoljstvo. S takvim mislima čini mi se da nam se i smrt čini manje tužnom, a odlazak iz ovog svijeta manje zatražujući. Jedan suradnik mi je rekao da on želi da mu sviraju i pjevaju na sprovodu tamburaši, a onda da za društvo obitelj napravi tulum. Jedna gospođa želi da joj uz odar na Krematoriju stoje dva časnika Bokeljske mornarice u odorama i svira kolo sv. Tripuna. I tako, koliko ljudi toliko i različitih želja, kao i u životu. I u smrti smo posebni i svoji.

Pepeo - moru!

Moja najbolja prijateljica posljednje godine života živjela je u drugom gradu. Vidale smo se povremeno, često čule telefonom. Znala sam da je neizlječivo bolesna, no ona to nije prihvaćala kao ni potrebnu, adekvatnu terapiju. Jednog dana me pozvala da dođem da se oprostimo. Otišla sam autobusom i zatekla je u krevetu iz kojeg nije ustajala. Bila je jako umorna, a ja sam samo sjedila kraj nje, s „knedlom“ u grlu i skrivala suze. Nisam mogla govoriti, a nisam ni htjela narušavati svetu tišinu. I tako je prošlo nekoliko sati. Kroz njen vrt sam otišla dolje do mora i isplakala moje „more“ suza. To je bio moj oproštaj s njom. Ona je tiho umirala. Za nekoliko dana otišla je u „vječna lovišta“, a njen su pepeo prosuli u more.

Važno dopustiti ljudima da se s vama oproste. Pripremite se za smrt prije njenog dolaska. Recite okolini svoje želje. Imate ne samo pravo, već i dužnost spram ljudi koji vas vole i poštuju omogućiti im da se s vama oproste. Ključ besmrtnosti je živjeti život vrijedan sjećanja kroz one koji ostaju još neko vrijeme na ovome svijetu, jer tako i vi nastavljate živjeti.

Piše: Biserka Budigam,
psihologinja

Zaštita mladog supruga

Pitanje: Prije dosta vremena sklopila sam ugovor o doživotnom uzdržavanju sa mladom muškom osobom koja mi je ulijevala povjerenje svojim ponašanjem, a poslije odnosom prema izvršavanju obaveza preuzetih ugovorom. Kako život piše romane, toliko smo se u međuvremenu zblížili, da smo nakon nekog vremena, bez obzira na znatnu razliku u godinama, stupili u brak. Međutim, sada smo u nedoumici da li s obzirom na sklapanje braka ugovor o doživotnom uzdržavanju još uvijek vrijedi, odnosno je li za supruga povoljnije da me naslijedi kao zakonski nasljednik ili da se nasljedstvo nad nekretninom stekne temeljem ugovora o doživotnom uzdržavanju nakon moje smrti? (M.K., Zagreb)

Odgovor: Nemate razloga za bojazan, jer ugovor o doživotnom uzdržavanju ostaje na snazi i nakon sklapanja braka između ugovornih strana. Što se tiče dileme je li bolje nasljeđivanje temeljem zakona ili ugovora o doživotnom uzdržavanju, preporučujem ugovor o doživotnom uzdržavanju jer isti isključuje mogućnost nasljeđivanja od strane drugih osoba. Ovo naravno vrijedi ukoliko je ugovorom obuhvaćena sva imovina ostavitelja jer imovina koja nije obuhvaćena ugovorom, i dalje podliježe zakonskom nasljeđivanju ukoliko je oporučno ne raspodijelite.

Vjerujem samo unuku

Pitanje: Udovac sam i stanujem u većoj obiteljskoj kući čiji sam vlasnik. Živim sa sinom i snahom te unukom, koji potječe iz prvog braka mojega sina. Za razliku od sina, u unuka imam puno povjerenje. Svakodnevno mi je pri ruci, pomaže mi u svemu, a nedavno se zaposlio. Što sam stariji, razmišljam da s unukom sklopim ugovor o doživotnom uzdržavanju, jer sam siguran da ću biti potpuno zaštićen. Unuk se slaže, ali kada je sin saznao za tu mogućnost, započeli su veliki problemi i za mene i unuka jer se sin protivi sklapanju ugovora, štoviše prijeti nam. Trebam li ja tražiti suglasnost sina i kako riješiti nastalu situaciju? (G.Đ., Osijek)

Odgovor: Nikakvu suglasnost za sklapanje ugovora o doživotnom uzdržavanju ne trebate tražiti od nikoga pa ni od sina. Dovoljno je da ste sposobni te da vi i unuk želite sklopiti ugovor. Ukoliko sin ustraje na svom ponašanju upozorite ga da ste vi vlasnik kuće te da ćete, ukoliko nastavi praviti probleme, sudskim putem tražiti njegovo iseljenje iz kuće. Vjerojatno će ga to smiriti, a ako ne, podnesite tužbu za iseljenje nadležnom općinskom sudu.

Hoće li me naslijediti pastorci?

Pitanje: Živim već duže vrijeme u izvanbračnoj zajednici sa ženskom osobom koja ima dvoje djece iz prethodnog braka. Kako ja imam sina iz prvog braka, zanima me tko će me naslijediti u slučaju moje smrti? Imaju li pravo nasljeđivanja moja dva pastorka, te ukoliko oporučno ostavim imovinu svome sinu, ima li moja izvanbračna družica pravo na nasljeđivanje moje imovine? (J.K., Čakovec)

Odgovor: Ukoliko vaša izvanbračna partnerica ispunjava uvjete za priznavanje izvanbračnog statusa prema Obiteljskom zakonu (najmanje tri godine zajedničkog života), ona vas nasljeđuje s vašim sinom u jednakom dijelovima. Ako, pak, imovinu oporučno ostavite sinu,

izvanbračna supruga ima pravo samo na nužni dio. Vaši pastorki nisu vaši zakonski nasljednici, ukoliko ih niste posvojili, pa stoga nemaju pravo nasljeđivanja.

Vanknjižno nasljedstvo

Pitanje: Nakon što je ostavinska rasprava provedena, a rješenje o nasljeđivanju postalo pravomoćno, brat i ja smo saznali smo da je naš pokojni otac imao u vanknjižnom vlasništvu znatnu imovinu. Kako imovina nije uknjižena, zanima nas što trebamo učiniti da ta imovina uđe u ostavinu i rasporedi među nama nasljednicima? (K.K., Zagreb)

Odgovor: Trebate utvrditi tko je upisan kao vlasnik u zemljišne knjige, a nakon toga obaviti razgovor s tom osobom. Moguće je da će upisani vlasnik prihvatiti da se imovina prenese na pravog vlasnika, nakon čega ćete podnijeti prijedlog za provođenje ostavinske rasprave za naknadno pronađenu imovinu. Ako pak zemljišno-knjižni vlasnik ustraje na vlasništvu nekretnine, morati ćete pokrenuti tužbu na utvrđenje kod nadležnog suda na čijem se području nalazi nekretnina. U postupku ćete morati dokazati činjenicu da je vaš pokojni otac pravnim poslom (prodaja, darovanje, nasljeđivanje i sl.) postao vanknjižni vlasnik nekretnine.

Jesam-nisam vlasnica

Pitanje: Prije 8 godina prodala sam stan u centru grada. Kupac je isplatio kupoprodajnu cijenu u cijelosti, te sam smatrala da je time prodaja stana okončana. Međutim, nemalo sam se iznenadila kada sam sasvim slučajno u zemljišnim knjigama otkrila da se vodim kao vlasnica stana, iako sam isti davno prodala. Nisu mi poznati razlozi zašto se kupac stana nije uknjižio kao vlasnik, ali bojim se da bih mogla snositi neke obaveze za stan kojeg nisam vlasnica. Što da radim? (L.J.N., Pula)

Odgovor: Prilično atipična situacija koju možemo tumačiti nemarom ili neznanjem kupca. Možda je u pitanju izbjegavanje poreznih obveza, pa vam preporučujem da s kupoprodajnim ugovorom i izvatkom iz zemljišnih knjiga otidete u nadležnu Poreznu upravu, ali prethodno ipak pokušajte stupiti u kontakt s kupcem.

Sin ne plaća režije

Pitanje: Nakon smrti muža postala sam, uz kćerku i sina, suvlasnica veće obiteljske kuće. U početku je sve bilo u redu dok se sin nije oženio, a onda je za mene počeo pakao. Svakodnevno maltretiranje postalo je uobičajena pojava - pitanje je vremena kada će me i sin i snaha početi tući. Uz to, sin i snaha ne žele plaćati režije za struju, plin i vodu, tako da zbog straha da će mi obustaviti isporuku energenata, sama plaćam sve režije. Što da radim? (I.M., Split)

Odgovor: Vaša situacija je teška, nažalost ne i rijetka. Problem je što kuća vjerojatno nije etažirana, tako da se ne zna koji dio kuće pripada pojedinom suvlasniku. Vama preostaje da pokrenete izvanparnični postupak razvrgnuća suvlasničke zajednice, nakon čega ćete doći u mogućnost da svoj suvlasnički dio prodate, odnosno da se suvlasnici dogovore o prodaji cijele kuće, a novac podijele međusobno ovisno o veličini suvlasničkog dijela. Što se tiče troškova režija koje sami plaćate, preporučujem da ostale suvlasnike utužite za pripadajući dio, ukoliko dobrovoljno ne prihvate plaćanje pripadajući dio režija.

Odgovara:
Milan Tomičić
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovanje
za članove
Sindikata
umirovljenika

01/46 55 111/244

ZDENKO KLANFAR PREDsjedNIK PODRUŽNICE SUH-A „PLIVA“, ZAGREB

Sami u borbi za prava

“

U zemlji u kojoj je prosječna mirovina jedva 300 eura, doista treba puno znanja i informacija da bi čovjek preživio. I tome služi naš SUH!

”

Što znači biti na čelu Sindikata umirovljenih Plivaša? Zdenko Klanfar je postao član SUH-a od 2004. godine, netom nakon što je umirovjen. „Jednom sindikalist, uvijek borac za prava i pravdu! Tako sam i ja za vrijeme radnog vijeka bio predsjednik Osnovne organizacije za Radnu zajednicu u „Plivi“, pa mi je bilo posve prirodno da se odmah po umirovljenju uključim u rad umirovljenih radnika. Naprosto sam se raspitao tko je predsjednik penziškog sindikata i učlanio se. Međutim, pravi posao je počeo prije četiri godine, kad su me izabrali za predsjednika da skrpam Podružnicu i potaknem aktivnosti.“, kaže.

Zdenko je rođen u Zagrebu na Črnomercu i bio je pravi zagrebački fakir koji je završio gimnaziju i odmah se zaposlio u „Plivi“ s tek napunjenih 20 godina. Prvo je radio u skladištu na fizičkim poslovima, a u penziju je otišao kao vođa smjene u istom odjelu. Tajna takve želje za hitnim zaposlenjem krila se u nasljedniku Goranu koji se uprizorio te iste godine. Ostalo je išlo normalnim slijedom: posao, porodica, drugi sin Zdenko, kućenje, ali i puno dobrovoljnog aktivizma na borbi za prava mladih. Teško je sve i pobrojati: aktivan na radnim akcijama kao oblikom tadašnjeg „socijalističkog“ ljetovanja, dobrovoljni davatelj krvi, do sada 92 puta; aktivan u mjesnoj zajednici od

punoljetnosti na organiziranju kulturnog i društvenog života mladih. A danas, eto, radi to isto, ali za starije, umirovljene Plivaše.

„Naša podružnica je osnovana 1993. godine i spada u jednu od najstarijih u Zagrebu, no kroz 22 godine bilo je i turbulentnih faza. U Plivi djeluju i Klub umirovjenika i SUH, te je u početku članstvo bilo paralelno: svatko je bilo istodobno član i Kluba i SUH-a. Međutim, s godinama je došlo do osipanja članstva u Sindikatu, jer je Klub financiran uglavnom od Uprave Plive, a SUH ima skromnije mogućnosti, jer od osnovne članarine od 40 kuna, ostaju samo 22 kune u podružnici, pa je s time teško organizirati kvalitetne aktivnosti. No, ipak, zahvaljujući tome što Klub i SUH djeluju suradno - ja istodobno i potpredsjednik Kluba, a kolegica Branka Čepelak je predsjednica Kluba i potpredsjednica Podružnice SUH-a - uspijevamo zadovoljiti želje članstva barem dijelom. Primjerice, samo u prvih osam mjeseci ove godine odveli smo članove na 18 izleta. Ljetnom shemom svakog četvrtka za samo 50 kuna pun autobus je išao za Njivice na Krku na jednodnevno kupanje, a inače smo obišli i druge dijelove Hrvatske - od Klanjeca, preko Međimurja i Đakova, do Like.“, govori Zdenko.

Inače se članovi redovito sastaju u svojim prostorijama u Slovenskoj 6 (u Plivinom vlasništvu!) svakog ponedjeljka, utorka i srijede, kad se zaigra šah ili druge društvene igre i povede čakula. Puno se pozornosti pridaje i preventivi zdravlja, te se tako prvi i treći ponedjeljak mjere šećer i tlak, a na izletima se vodi računa da uz iced i piće, bude i fizičkih aktivnosti. „Ove smo godine zahvaljujući Nevenki Komerički našoj ministrici kulture, odgledali 12 kazališnih predstava. Teško bi bilo funkcionirati i bez blagajnice Julike Jović, koja je članica od prvih dana.“, nastavlja Zdenko koji bi rado pobrojao sve zaslužne, ali za to nema ovdje prostora.

Odnosi s Upravom Plive su izvrsni i unatoč promjenama vlasnika,

nikad nije bila upitna potpora djelovanju umirovljenih radnika. Uprava podržava i Sportsko društvo, kao i druge aktivnosti. Rijedak je to slučaj gdje je firma s jednakom ljubavlju ostala vjerna i svojim bivšim radnicima, jer nerijetko promjenama vlasnika, takve inicijative u drugim firmama zamru.

„Četiri puta godišnje izdajemo bilten s pobrojanim aktivnostima Kluba i SUH-a, a redovito se čita i SUH-ov Glas umirovjenika. Unatoč našim redovnim sastajanjima, vidljivo je da su ljudi dosta neinformirani o svojim pravima, pa smo odlučili da ćemo ubuduće organizirati i tribine na kojima će dobivati savjete u vezi različitih vrsta prava, jer u zemlji u kojoj je prosječna mirovina jedva 300 eura, doista treba puno znanja i informacija da bi čovjek preživio. I tome služi naš SUH.“, zaključuje Zdenko.

Je li Zdenko zadovoljan svojim SUH-om? „Mislim da je Sindikat umirovjenika pokrio ovih godina sve ono što je bilo bitno i ključno za umirovlenike. Ponosan sam, primjerice, što smo se izborili protiv diskriminacije starijih od 65 godina pri obnavljanju vozačke dozvole ili što je povišen neoporezivi dio mirovine. Naš uspjeh je i to što je starijim umirovlenicima vraćen dug, a novima je dodatak ušao u mirovinu. Naša udruga se bori za prava umirovlenika i starijih osoba i u tome smo najčešće sami, jer su drugima važne samo zabave i izleti.“

Je li, pak zadovoljan, odnosom spram umirovlenika? „Nezadovoljan sam položajem umirovlenika jer 60 posto ih ima mirovine niže od prosječne, pa su hrvatski umirovlenici na vrhu ljestvice siromašnih u EU. Posebno me ljuti što je ministar Mrsić pokazao nedovoljno empatije kad je, unatoč obećanju, zadržao švicarsku formulu za usklađivanje mirovina. Tako smo zapravo dvije godine bili bez usklađivanja mirovina, a sada su se podigle za kojih 5-6 kuna. Što reći, nego: sramota!“, zapaprio je na kraju odmjereni i borbeni Zdenko Klanfar.